kontrolekseemplārs

VISU ZEMJU PROLETARIEŠI, SAVIENOJIETIES!

Literatura un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIEKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1950. G. 22. JANVARĪ Nr. 4 (262)

Pie Ļeņina mauzoleja

M. Isakovskis

Jau paiet nakts. Pār zemi arvien ašāk
Sāk gaišā ausma steigt.
Nav miris viņš, jo pasaulē nu plašā
Dzīvs viss, kas viņa veikts.

Ja viņa novēlējums tevi vada
Ar gaismu mūžīgu,
Tad savā zemē esi tas, kas rada,
Tad dzejnieks esi tu.

Ja akmeņi liec jaunas celtnes sienā,
Uz mūžu ieliec to, —
Ar tavām rokām, paraugs kas ikvienam,
Lai cilvēks lepotos.

Ja dārzu audzē, kur viss badā kalta,
Ja sējums jaunais dīgst,
Tad strādā tā, ka augļu nastā baltā
Tev dārzs un druva līkst.

Ja dārdus dzirdi ienaidnieka pusē
Pret mūsu krastmalu,
Par ienaidnieku cīņās nepiekusis
Tad stiprāks esi tu.

Lai kāda darba darītājs ar esi,
Tev jāzin — mērķis viens:
Dedz, esi pārdrošs, — dzimtenei tā nesi
Tu jaunību ikdien.

Lai, kad reiz aiziesi tu tumsā aukstā,
Pats nedzirdīgs un kluss,
Tavs vārds mums dziesmā skanīgajā
plauks tad
Vēl gadu simteņus.

Atdzejojusi Valija Brutāne

PA ĻEŅINA CEĻU

Pagājuši divdesmit seši gadi kopš tās neaizmirstamās aukstās janvara dienas, kad Padomju zemes plašumus aplidoja lielā sēru vēsts, ka miris Ļeņins.

Miris Ļeņins... Viņa pasāktais jaunās dzīves celtniecības milzu darbs toreiz patiesībā bija tikai sācies, un cilvēki ar bažām domāja: kā būs tālāk? Revolucijā, pilsoņu karā un ārzemju intervencijas gados sakautā kontrrevolucija vēl nebija beigusi lolot savus nodevīgos plānus; uzzinājuši par Ļeņina nāvi, visādi, iekšējie un ārējie, socialisma ienaidnieki atkal atdzīvojās, sāka kopot spēkus cerībā, ka nu ir pienācis brīdis, kad viegli varēs pagriezt atpakaļ vēstures ratu.

Bet viņi rūgti maldījās, Ļeņins nebija miris, bija palikušas viņa idejas, un lielas idejas ir nemirstīgas. Padomju tautas un visu zemju darba ļaužu lielo sāpju dienās biedrs Staļins — Ļeņina domu un darbu ģenialais turpinātājs — bolševiku partijas vārdā deva vēsturisko zvērestu svēti glabāt un pildīt lielā Ļeņina novēlējumus. Visus šos gadus biedra Staļina vadībā mēs esam neatlaidīgi un nenovirzīgi gājuši pa Ļeņina norādīto ceļu, citu pēc cita piepildot dzīvē viņa tālredzīgos paredzējumus.

Ļeņina nemirstīgās idejas dzīvo visos mūsu šodienas darbos un nākotnes nodomos, un tāpēc dzīvs ir viņš pats.

Ļeņina vārds un viņa mācība dzīvo visas pasaules apspiesto tautu apziņā, iedvesmo visu zemju darba ļaudis uz cīņu pret tiraniju, par brīvību un demokratiju. Tāpēc mēs sakām, ka Ļeņins nav miris.

Ļeņins ir dzīvs tāpēc, ka dzīvs ir Staļins. Ļeņina — vadoņa, organizatora, domātāja personība iemiesota Staļinā. «Staļins — tas ir Ļeņins šodien».

Visus šos divdesmit sešus gadus Ļeņins ir nevis attēlinājies no mums, no mūsu šodienas īstenības, bet, gluži otrādi, ar katru gadu vairāk un dziļāk ieaudzis tajā. Ar katru gadu viņš kļūst arvien tuvāks un saprotamāks cilvēcei, arvien dārgāks mums — viņa iecerētās un dibinātās pirmās socialistiskās valsts pilsoņiem. Tāpēc, ka visa sabiedriskās dzīves attīstība, visa vēstures gaita arvien vairāk un noteiktāk tuvojas tiem mērķiem, kurus, dzīvs būdams, bija spraudis Ļeņins; tāpēc, ka mēs paši ar katru soli arvien vairāk un pilnīgāk apgūstam to domāšanas veidu, tās sabiedriskā un personīgā rakstura īpašības, kādas mums novēlējis Ļeņins.

Cildeni, dzīvi apliecinoši mērķi, neatlaidība un pašuzupurēšanās to sasniegšanā, naids pret apspiestību un brīvības mīlestība, personīgo interešu pakļaušana valsts un sabiedrības interesēm, dedzīgais padomju patriotisms un proletariskais internacionalisms, vienkāršība un gudrība — visas šīs padomju cilvēka atšķirīgās iezīmes bija lieliski apvienotas Ļeņina personībā. Augdami un veidodamies par īstiem, pilnvērtīgiem jaunās sabiedrības locekļiem, mēs arvien vairāk kļūstam tādi, kāds bija Ļeņins. Mēs mācāmies no viņa piemēra, pēc viņa plāniem un norādījumiem ceļam savu valstisko un socialo dzīvi. Šodien mēs dzirdam viņa balsi tikpat skaidri kā toreiz, kad viņš dzīvs bija mūsu vidū.

Visa viņa dzīve bija cīņa par cilvēka laimi. Cilvēka laimes vārdā viņš organizēja komunistisko bolševiku partiju, kuras vadībā cariskās Krievijas strādnieki un zemnieki izgāja cīņā pret patvaldību, muižniekiem un kapitalistiem un Lielās Oktobra socialistiskās revolucijas dienās nodibināja pirmo socialisma valsti. Ģeniali piepildījās paredzējums, kas viņam bija radies, raugoties jau 1905. gada notikumu norisē, ka Krievijas proletariats būs tas, kas izvadīs tautas no pagātnes tumsas brīvības un laimes saulainajā klajā.

Viņa vadībā izcīnītā un dibinātā Padomju Socialistisko Republiku Savienība nu jau vairāk nekā trīs gadu desmitus droši stāv kā starptautiskā socialisma bāka, kas apgaismo cilvēces ceļus; kā varena klints, pret kuru sašķīst visas reakcijas un fašisma bangas. Sākot ar pirmajiem padomju varas dekretiem, kurus viņš parakstīja, un beidzot ar vistālākās nākotnes ainām, kuras viņš skaidri redzēja savā priekšā, — viss b ja domāts tam, lai šī jaunā valsts kļūtu liela un stipra, lai cilvēkiem tajā klātos labi. Izpildot viņa novēlējumus, padomju ļaudis atpalikušu, neattīstītu zemi pārvērtuši par ziedošu dārzu, kurā katru dienu uzplaukst jauni, krāšņi, nekad vēl neredzēti ziedi. Viņa izstrādātais elektrifikacijas plāns, kas pat vislielākajiem fantazētājiem likās neiespējams sapnis, pārvērties īstenībā: elektrisko uguņu mirdzums ienāk kalnu aulos un sniega aizputinātās taigas sādžās, aizdzenot projām gadsimtu tumsu un salu. Viņa mērķis bija komunisms, bet komunisms, viņš mācīja, nav iespējams bez materiālās un garīgās kulturas pārpilnības. Šodien mūsu apcirkņi jau ir bagātīgi piekrāti, ar katru dienu tajos nāk klāt jaunas un jaunas vērtības. Sešos gados viņa vadībā un divdesmit sešos gados bez viņa, ejot pa viņa norādīto ceļu, zem viņa karoga, esam aizstaigājuši tik tālu, esam paveikuši tik daudz, ka žilbinošās komunisma tāles kļuvušas tuvas; mēs jau jūtam to dzīvinošo siltumu un gaismu.

Tagad visiem ir kļuvis skaidrs, ka ir tikai viens ceļš uz nākotni, ka ir tikai viena mācība, kas atrisina visas problemas. Šī mācība ir ļeņinisms. Arvien vairāk un vairāk tā iekaro ļaužu prātus, jo tā ir mācība par laimi, un ja cilvēks vienreiz to ir apzinājies un sapratis, viņš ies pa šo ceļu, un nekas viņu no tā nevarēs novirzīt. Pēdējo un it īpaši pašu pēdējo gadu notikumi liecina, cik uzvaroši ļeņinisms soļo pa pasauli, nojaucot un saārdot visus šķēršļus, ko nāves izmisuma baiļu pārņemtais kapitalisms vēl cenšas celt tam priekšā. Ļeņina ideju apgarotas, tautas cita pēc citas ceļas kājās, nokrata no saviem pleciem gadsimtus nēsātu jūgu, nenovēršami un neapturami iet uz komunismu. Vecās, nolādētās, privileģētajās un nicinātajās šķirās sadalītās sabiedrības dienas ir skaitītas, jaunā, uz visu cilvēku vienlīdzības principiem dibinātā, aug un stiprinās, no visām malām skan pavasarīgi priecīgas balsis, cilvēces lielā atmoda, ko vienā sestajā zemeslodes daļā ievadīja Ļeņins, sākusies. Tālāk, uz jaunām uzvarām, jaunai dienai pretī to vada Staļins.

ĻEŅINS BIJA DZIMIS REVOLUCIJAI

STAĻINS

I. Toidzes plakats

Māksla pieder tautai. Ar savām dziļākām saknēm tai jāieaug plašajās darba ļaužu masās. Tai jābūt masām saprotamai un tuvai. Tai jāapvieno šo masu jūtas, domas un griba, jāpaceļ tās. Tai jāmodina masās mākslinieki un jāattīsta tie.

V. I. ĻEŅINS

Zem Ļeņina-Staļina dižā un neuzvaramā karoga — uz komunisma uzvaru

Biedra P. Pospelova referats V. I. Ļeņina nāves XXVI gada dienai veltītajā svinīgajā sēru sēdē Maskavā 1950. gada 21. janvārī

Biedri!

Divdesmit seši gadi pagājuši kopš sēru dienas 1924. gada 21. janvārī, kad miris mūsu padomju revolucijas tēvs, bolševiku partijas un socialistiskās valsts pamatlicējs, visas pasaules darbaļaužu lielais skolotājs, vadonis un draugs — Vladimirs Iļjičs Ļeņins.

Ļeņina vārds darbaļaudīm un ekspluatētajām masām ir visdārgākais vārds. Nemirstīgais Ļeņina darbs dzīvo un dzīvos mūžos. Mūsu tautai un visai progresivajai cilvēcei jāpateicas Vladimiram Iļjičam Ļeņinam par to, ka 1917. gada Oktobrī notika viņa sagatavotā Lielā Socialistiskā revolucija, kas ievadīja jaunu laikmetu pasaules vēsturē, kapitalisma sabrukuma un socialisma uzvares laikmetu, un kļuva par sākumu patiesai cilvēces vēsturei.

„Kapitalisma un tā pēdu iznīcināšana, komunistiskās iekārtas pamatu ievešana ir tagad iesāktā pasaules vēstures jaunā laikmeta saturs," — aizrādīja Ļeņins (Raksti, XXV sēj., 469. lpp.).

Vladimirs Iļjičs Ļeņins dibināja un izaudzināja cīņās rūdīto komunistisko partiju. Viņa vadībā mūsu tauta sāka celt strādnieku un zemnieku pirmo socialistisko valsti pasaulē, nosargāja savu dārgo padomju valsti pret imperialistu un baltgvardu iebrukumu. Ļeņins norādīja dižo mērķi — socialisma uzcelšanu mūsu zemē un nosprauda galveno ceļu uz šo mērķi.

Kopā ar Ļeņinu biedrs Staļins cēla partiju, vadīja Lielo Oktobra Socialistisko revoluciju, cēla padomju valsti. Kopā ar Ļeņinu viņš vadīja socialistiskās tēvzemes aizsardzību pilsoņu kara un intervences laikā, vadīja pāreju uz mierlaika celtniecību. Liela laime mūsu zemei un visai progresivajai cilvēcei ir tas, ka Ļeņina darbu turpināja un turpina viņa uzticīgais skolnieks, draugs un cīņas biedrs — biedrs Staļins. **(Vētraini, ilgstoši aplausi.)** Ar ļeņinisku gudrību biedrs Staļins ved mūsu tautu un visu progresivo cilvēci pa jauniem vēstures ceļiem, apgaismodams simtiem miljoniem darbaļaužu cīņas un uzvaras ceļu ar marksisma-ļeņinisma zinātnisko teoriju. Biedram Staļinam, kas svēti pilda Ļeņina novēlējumus, mēs esam pateicību parādā par grandiozajām socialisma uzvarām, kuras patiesām izšķir daudzu paaudžu likteņus.

Pēc Ļeņina novēlējumiem biedra Staļina vadībā mūsu zemē uzcelta socialistiskā sabiedrība, sekmīgi vēršas plašumā komunisma celtniecība. Padomju Savienība kļuvusi par varenu socialistisku valsti, par nopietnu starptautisku spēku, kas ietekmē visu starptautisko situaciju, to radikali grozīdams darbaļaužu interesēs. Socialisma zeme, kas glābusi Eiropas un visas pasaules tautas no fašistiskās verdzības, tautu vienlīdzības un draudzības zeme kļuvusi par nesatricināmu miera, demokratijas un socialisma balstu.

Tādēļ mūsu zemes un visas pasaules darbaļaudis ar tik dedzīgu mīlestību atzīmējuši Ļeņina darba lielā turpinātāja — biedra Staļina 70. dzimšanas dienu. **(Vētraini aplausi.)** Josifa Visarionoviča Staļina 70. dzimšanas dienas svinības kļuva par diženu demonstraciju, kurā visas miermīlīgās tautas, visu zemju darbaļaudis, kas biedrā Staļinā redz savu mīļoto skolotāju un draugu, miera karognesēju, cilvēces karognesēju cīņā par brīvību un laimi, ar vēl nepieredzētu spēku pauda savu saliedētību un draudzību!

I

Izpildīdama Ļeņina novēlējumus, padomju tauta droši iet uz komunismu

Mūsu partijai bija jāpārvar neticamas grūtības, lai mūsu zemē pamāktu socialisma uzvaru, lai mūsu Dzimtenē no techniski un ekonomiski atpalikušas zemes padarītu par varenu socialistisku lielvalsti. Ļeņina-Staļina partija noveda mūsu tautu pie socialisma uzvaras, prata radīt izšķirīgus nosacījumus socialisma un demokratijas vēsturiskajām uzvarām vairākās Eiropas un Azijas zemēs vispirmām kārtām tādēļ, ka tā ir marksistiska partija, ļeņiniska partija, tādēļ, ka partijas politika pamatojas uz marksistiski ļeņinisko mācību par sabiedrību. Visā viņas darbībā, visās vēstures vētrās un ļiku loču ceļos Ļeņina-Staļina partiju kā drošs kompass vadīja un vada marksisma-ļeņinisma visuzvarošā mācība, ko tālāk attīsta un padara bagātāku biedrs Staļins.

Markss un Engelss pirmie radīja zinātniskā komunisma teoriju, zinātniski pierādīja, ka kapitalisms ir vēsturiski pārejoša sabiedriska iekārta, pierādīja, ka nenovēršama ir buržuazijas krišana un proletariata nākšana pie varas, ka nenovēršami kapitalisma vietā nāks socialisms, Markss un Engelss iemācīja strādnieku šķirai apzināties savus spēkus, savu lielo vēsturisko misiju — būt par kapitalistiskās iekārtas kapraci, viņi deva proletariatam varenu gara ieroci — revolucionaro teoriju.

Markss un Engelss bija cieši saistīti ar tā laika strādnieku kustību, ar tās labākajiem cīnītājiem. Viņi saprata, ka revolucionarā strādnieku kustība, Marksa vadībā dibinātā Starptautiskā Strādnieku Asociacija vēstī par j a u n u sabiedrību, kas rodas, lai nomainītu veco, kapitalistisko sabiedrību.

„. . . Pretstatā vecajai sabiedrībai ar tās ekonomisko nabadzību un politisko neprātu rodas jauna sabiedrība, kuras starptautiskais princips būs — m i e r s, jo katrai tautai būs viens un tas pats valdītājs — d a r b s!" — pravietiski rakstīja Markss Starptautiskās Strādnieku Asociacijas Ģeneralpadomes Pirmajā uzsaukumā par franču-prūšu karu.

Jaunā, socialistiskā sabiedrība, kas mūsu zemē piedzima 1917. gada Oktobrī, nodibināja Padomju varu, darbaļaužu varu, un par savu starptautisko principu padarīja m i e r u, pierādījusi visiem, cik pareizi bija mūsu nemirstīgā skolotāja Ļeņina vārdi, ka „socialisms slēpj sevī gigantiskus spēkus un ka cilvēce tagad pārgājusi jaunā attīstības posmā, kas nes sevī neparasti spožas iespējas" (Raksti, XXVII sēj., 415. lpp.).

Markss un Engelss dzīvoja laikmetā, kad kapitalisma attīstība vēl gāja augšup, kad proletariskā revolucija vēl nebija kļuvusi par tiešu praktisku nenovēršamību. Viņiem nebija lemts redzēt kapitalistiskās iekārtas bojā eju un jaunas sabiedrības nodibināšanu, kuras rašanos viņi paredzēja ar zinātnisku precizitati.

Marksa un Engelsa darbu jaunā laikmeta, imperialisma un proletarisko revoluciju laikmeta apstākļos turpināja Ļeņins un Staļins. Ļeņins atklāja kapitalisma attīstības likumsakarības imperialisma laikmetā, kad kapitalisma attīstība iet lejup, kad agrākais „ziedošais" kapitalisms kļuvis par mirstošu un trūdošu kapitalismu. Ļeņins teoretiski pamatoja socialisma uzvaras iespēju vienā zemē.

Ļeņina un Staļina vadībā pirmo reizi tika pārrauta pasaules imperialistiskās frontes ķēde, uzvarēja Lielā Oktobra Socialistiskā revolucija.

Visu savu dzīvi Ļeņins atdeva strādnieku šķiras lietai, socialisma uzvarai. Skaidri, kā acu priekšā, Ļeņins redzēja ceļus, kas ved uz socialisma uzvaru, savos novēlējumos viņš norādīja partijai un tautai, kāds ceļš jāiet, lai nodrošinātu socialisma uzvaru mūsu zemē un starptautiskajā mērogā.

Norādīdams ceļus uz socialismu, V. I. Ļeņins visā asumā izvirzīja mūsu zemes industrializacijas uzdevumu, brīdināja, ka bez industrializacijas mēs vispār iesim bojā kā patstāvīga valsts. Ļeņina strateģijas nolūks bija — zemniecības vadīšanu atstājot strādnieku šķiras rokās, nodrošināt mašīnu lielrūpniecības atjaunošanu un attīstību, realizēt elektrifikacijas plānu un uz šā pamata izdarīt sīkzemnieciskās saimniecības socialistisku pārkārtojumu.

„. . . Ja Krieviju klās elektrisko staciju un spēcīgu technisko būvju biezs tīkls, mūsu komunistiskā saimniecības celtniecība kļūs par paraugu nākamajai socialistiskajai Eiropai un Azijai", — paredzēja Ļeņins (Raksti, XXVI sēj., 48. lpp.).

Biedrs Staļins cīņā pret ļeņinisma ienaidniekiem nosargāja un attīstīja tālāk teoriju par socialisma uzvaras iespēju vienā zemē, konkretizēja ļeņinisko socialisma uzcelšanas strateģisko plānu, kura izejas punkts bija industrializacijas ideja.

Sekodams Ļeņina novēlējumiem, biedrs Staļins ar lielu tālredzību izvirzīja partijai un tautai uzdevumu strauji realizēt socialistisko industrializaciju, lai saglabātu mūsu socialistiskās tēvzemes neatkarību un nodrošinātu socialisma uzvaru. 1931. gada februarī pirmajā Vissavienības socialistiskās rūpniecības darbinieku konferencē biedrs Staļins sacīja:

„No attīstītākajām zemēm mēs esam atpalikuši par 50—100 gadiem. Šis attālums mums jānoskrien desmit gados. Vai nu mēs to veiksim, vai arī mūs samīs."

Dižo socialistiskās industrializacijas darbu mūsu zeme veica biedra Staļina norādītajā vēsturiskā laikā. Un tieši tādēļ desmit gadus vēlāk, 1941. gadā, kad mums nodevīgi uzbruka hitleriskā Vācija, tā nespēja mūs samīt. Savā militarajā un techniski ekonomiskajā potencialā socialisma zeme bija pārāka par hitlerisko Vāciju, kas bija pakļāvusi sev visas kontinentalās Eiropas ekonomiku. Socialisma zeme uzvarēja cīņā uz dzīvību un nāvi pret fašismu un atbrīvoja Eiropas tautas no fašistiskās verdzības jūga.

Par šo socialisma pasaulvēsturisko uzvaru padomju tautai vispirms jāpateicas partijas un tautas lielā vadoņa un skolotāja gudrajai vadībai, jāpateicas visu laikmetu visdižākajam strateģim un karavadonim biedram Staļinam. **(Vētraini, ilgi nerimstoši aplausi.)**

Ar lielo socialisma uzcelšanas programu mūsu zemē Ļeņina-Staļina partija iedvesmoja masas un sagrāva nodevējus un kapitulantus, kas partiju un tautu gribēja inficēt ar menševistisku neticību socialisma uzvaras iespējai, kas mēģināja mūsu zemi pavērst uz kapitalisma restauracijas ceļu. Visi šie menševiku pēcteči — trockisti, zinovjevieši, bucharinieši un buržuaziskie nacionalisti — nekad nav bijuši marksisti, bet tikai „pārģērbās" marksistu tērpā, izlikās par marksistiem. Viņu nodevīgā nostāja, viņu pārvēršanās par kapitalistiskā ielenkuma tiešu aģenturu, par Dzimtenes nodevējiem pamatojās uz viszemiskākās, verdziskas klanīšanās kapitalistiskās sistemas iedomātas „visvarenības" priekšā.

Ļeņina-Staļina teorija par socialisma uzvaras iespēju mūsu zemē, aptverdama masas, kļuva par varenu materialu spēku, iemiesojās padomju cilvēku varonīgajā darbā Staļina piecgadu laikā. Visa mūsu zemes seja pārveidojās vēsturiski visīsākajā posmā, uz visiem laikiem tika likvidēta no pagātnes mantotā mūžsenā atpalicība.

Biedrs Staļins noveda mūsu tautu pie socialisma pasaulvēsturiskās uzvaras. Un mūsu dienās ar apbrīnojamu spēku piepildījušies Ļeņina pravietīgie vārdi — mūsu komunistiskā saimniecības celtniecība kļuvusi par paraugu Eiropas un Azijas tautas demokratijas valstīm!

Ar revolucijas ģenija aso skatienu Ļeņins ieskatījās nākotnē gadu desmitiem uz priekšu. Proletariata vadošās lomas saglabāšanu attiecībā uz zemniecību, valsts industrializaciju un zemniecības pievēršanu socialismam uz kooperativā plāna pamata — visus šos mūsu iekšējos uzdevumus Ļeņins nesaraujami saistīja ar starptautiska mēroga uzdevumu sekmīgu atrisināšanu.

Dižais proletariata strateģis prata pašā dīglī saskatīt gigantiskos vēsturiskos procesus, kas noris imperialisma nomākto tautas masu dzīlēs. Gadu desmitiem uz priekšu viņš redzēja simtiem miljonu jaunu un atkal jaunu cīnītāju, kas sacelas pret kapitalistisko verdzību, pret tās visļaunāko iemiesojumu — imperialismu.

Ļeņins aizrādīja, ka, lai gan imperialistiskā buržuazija „gatava uz visām mežonībām, zvērībām un noziegumiem, lai nosargātu iznīkstošo kapitalistisko verdzību", pati vēstures attīstības gaita neparastā straujumā ierauj zemes iedzīvotāju gigantisko vairumu cīņā par savu atbrīvošanos un ka tādēļ „socialisma galīgā uzvara pilnīgi un noteikti nodrošināta" (Raksti, XXVII sēj., 417. lpp.).

„10—20 gadus pareizas attiecības ar zemniecību un uzvara nodrošināta vispasaules mērogā (pat, ja kavējas proletariskās revolucijas, kuras pieaug), citādi 20—40 gadi moku pilna baltgvardu terora.

Vai nu tā — vai tā. Trešās iespējas nav", — rakstīja Ļeņins 1921. gadā (Raksti, XXVI sēj., 313. lpp.).

Biedra Staļina, kolchozu iekārtas radītāja gudrajā vadībā mūsu partija realizēja ļeņinisko politiku attiecībās ar zemniecību, sekmīgi atrisināja pēc varas iekarošanas visgrūtāko proletariskās revolucijas uzdevumu — izveda desmitiem miljonu zemnieku uz socialisma ceļu, uz šā pamata likvidēja skaita ziņā visplašāko ekspluatatoru šķiru — kulakus un nodrošināja kolchozu iekārtas nostiprināšanos un attīstību.

Ja mūsu nemirstīgais tēvs, lielais Ļeņins, varētu savām acīm redzēt, ko komunistiskā partija un padomju tauta veikušas pēdējā ceturtdaļgadsimtā!

Ja lielais Ļeņins varētu redzēt desmitiem un simtiem tūkstošu traktoru, simtiem teicamu rūpnīcu, elektrostaciju, šachtu, raktuvju un naftas urbumu mūsu Dzimtenes nepārskatāmos plašumos, kur vēl 1921. gadā valdīja patriarchali ieradumi un pusmežonība. Ja lielais Ļeņins varētu redzēt tūkstošiem mūsu labāko stachanoviešu, mūsu pirmrindnieku — kolchoznieku un kolchoznieču, tūkstošiem slaveno Socialistiskā Darba Varoņu, kas ar savu pašaizliedzīgo radošo darbu sniedz tā augstākā darba ražīguma paraugus, kāds nepieciešams, lai pakāpeniski pārietu uz komunismu . . .

Ja lielais Ļeņins varētu redzēt mūsu kolchozu un padomju saimniecību laukos desmitiem un simtiem zemnieku delegaciju no tautas demokratijas valstīm . . .

Ar kādu lepnumu par mūsu partiju, par mūsu tautu Vladimirs Iļjičs tad atkārtotu savus partijas XI kongresā teiktos pravietiskos vārdus: „Nekāds spēks pasaulē, lai arī cik launuma, posta un mocību tas nestu vēl miljoniem un simtiem miljonu cilvēku, neatņems mūsu revolucijas galvenos iekarojumus, jo tie vairs nav „mūsu", bet gan pasaulvēsturiski iekarojumi" (Raksti, XXVII sēj., 271. lpp.).

Izpildīdama Ļeņina novēlējumus, padomju tauta komunistiskās partijas vadībā, Ļeņina nemirstīgā darba lielā turpinātāja biedra Staļina gudrajā vadībā droši soļo uz komunismu.

V. I. Ļeņina nāves divdesmit sesto gadadienu padomju tauta atzīmē, pārdzīvojot jaunu strauju uzplaukumu visās socialistiskās saimniecības un kulturas nozarēs. Nu jau visa pasaule pārliecinājusies, kā sabrukušas cilvēknīdēju — imperialistisko aprindu cerības uz to, ka Padomju Savienība, kas nesusi vislielāko smagumu un vislielākos upurus otrajā pasaules karā, nespēs pārvarēt grūtības tautas saimniecības pēckara atjaunošanā. No pelniem un krāsmatām paceļas fašistisko barbaru līdz pamatam nodedzinātās padomju pilsētas un ciemi. Ar padomju patriotu varonīgo darbu nepieredzēti īsā laikā atjaunotas hitleriešu izpostītās gigantiskās rūpnīcas, spēkstacijas un šachtas. Pēckara piecgades četros gados mūsu zemē uzcelti, atjaunoti un laisti darbā 5200 valsts rūpniecības uzņēmumu. Tādus kapitalceltniecības tempus vēsture vēl nepazina! Rajonos, ko ienaidnieks bija okupējis, rūpniecība sasniegusi ražošanas pirmskara līmeni.

Staļina pēckara piecgades plāns tiek izpildīts pirms termiņa. Palielinātais 1949. gada plāns visā rūpniecībā kopumā veikts par 103 procentiem. Visas PSRS rūpniecības produkcijas apjoms 1949. gadā pārsniedza pirmskara — 1940. gada produkcijas apjomu par 41 procentu, un rūpnieciskās ražošanas vispārējais līmenis 1949. gada pēdējā ceturksnī pārsniedza pirmskara līmeni par 53 procentiem. Tā padomju cilvēki izpildā uzdevumu, kādu nospraudis biedrs Staļins savā vēsturiskajā runā vēlētājiem 1946. gada 9. februarī — atjaunot rūpniecības un lauksaimniecības pirmskara līmeni un pēc tam vairāk vai mazāk šo līmeni pārsniegt.

Arī lauksaimniecībā sekmīgi atrisina atjaunošanas un pēckara augšupejas uzdevumus. Atrisināta labības problema, negrozāmi veic lauksaimniecības centralo uzdevumu šajā laika posmā — izpildīt sabiedriskās lopkopības attīstības trīsgadu plānu, kura rezultatā 1951. gadā lopkopības produkcijai jāpieaug ne mazāk kā pusotras reizes, salīdzinot ar 1948. gadu.

Lielā pacilātībā, ar radošu iniciativu miljoniem kolchoznieku un kolchoznieču realizē apmēru ziņā vēsturē vēl nepieredzēto staļinisko dabas pārveidošanas plānu, kura izpilde nodrošinās augstas un stabilas ražas, neatkarību no dabas stichiskiem untumiem, un ir viena no izšķirīgajām svirām, lai mūsu zemē radītu patēriņa priekšmetu pārpilnību. Iestājies laiks, kad padomju cilvēki sekmīgi pārveido un paklauj sev dabu. Tas vēstī par austošo dižo komunisma laikmetu.

Socialistiskajā lauksaimniecībā ar socialistiskās industrijas palīdzību pēckara laikā nemitīgi pieaug ražošanas spēki. Arvien plašākā straumē socialistiskā lauksaimniecība saņem simtiem tūkstošiem traktoru, kombainu, vismodernāko lauksaimniecības mašīnu, spēcīgas ierīces apmežošanas stacijām. Techniskajam apbruņojumam pieaugot, nemitīgi ceļas arvien augstāk socialistiskās zemkopības kultura. Socialistiskajā lauksaimniecībā radušies un turpina augt īsti zelta kadri, kas arvien labāk apgūst lauksaimniecības techniku un agronomisko zinātni. Kolchozu laukos arvien vairāk vēršas plašumā elektrifikacija, radiofikacija, kinofikacija, sākas jauna dzīvojamo māju celtniecība pēc pilsētas namu tipa. Arvien vairāk zūd un izlīdzinās mūžsenais pretstats starp pilsētu un laukiem, un tas ir viens no galvenajiem nosacījumiem pakāpeniskai pārejai uz komunismu. Tautsaimniecisko plānu sekmīgā izpilde un pārsniegšana, visas tautas varenā socialistiskā sacensība par Staļina pēckara piecgades plāna pirmsterminā izpildi no jauna spilgti apliecina socialistiskās iekārtas lielo dzīves spēju un radošo spēku, tās pārākumu pār kapitalistisko iekārtu. Pēckara laikā neapstrīdami fakti ar jaunu spēku pierādījuši visai pasaulei, ka padomju sabiedriskā un valsts iekārta ir labākā sabiedrības organizacijas forma nekā jebkura nepadomju sabiedriskā iekārta.

„Mūsu revolucija, — sacīja biedrs Staļins savā runā Vissavienības stachanoviešu apspriedē, — ir vienīgā, kas ne vien salauza kapitalisma važas un deva tautai brīvību, bet arī spēja dot tautai materialos apstākļus turīgai dzīvei. Te mūsu revolucijas spēks un neuzvaramība".

Padomju Savienībā, tautas saimniecībai attīstoties, nemitīgi ceļas rubļa pirktspēja, sistematiski tiek pazeminātas cenas plaša patēriņa precēm, pieaugusi strādnieku, kalpotāju un inteliģences reālā darba alga, pieauguši zemnieku ienākumi tiklab no sabiedriskās kolchozu saimniecības, kā arī no piemāju un personīgās saimniecības, samazinājušies zemnieku izdevumi rūpniecības preču iegādē, aug pilsētas un lauku darbaļaužu dzīves materialais un kulturas līmenis. Tas izriet no mūsu socialistiskās revolucijas būtības, no padomju sabiedriskās un valsts iekārtas būtības

Runā Pirmā Maija parādes dalībnieku pieņemšanā 1935. gadā biedrs Staļins sacīja par sevi un saviem cīņas biedriem. „Kas attiecas uz

Turpinājums 3. lapas pusē

Zem Ļeņina-Staļina dižā un neuzvaramā karoga — uz komunisma uzvaru

Turpinājums no 2. lapas puses

mums, CK locekļiem, valdības locekļiem, tad mums nav citas dzīves kā dzīve mūsu lielajam darbam, kā dzīve cīņai par tautas vispārējo labklājību, par prieku visiem darbaļaudīm, miljonu masām".

Neviens pasaulē nav darījis tik daudz šajā lielajā darbā — tautas vispārējās labklājības, prieka un laimes radīšanā visiem darbaļaudīm kā Ļeņins un Staļins.

Padomju cilvēki zina, ka ar katru gadu mēs arvien vairāk tuvosimies dižajam mērķim, ko spraudusi Ļeņina-Staļina partija, — komunistiskās sabiedrības uzcelšanai, kur vadošais princips sabiedrības dzīvē būs komunistiskais princips: „No katra pēc viņa spējām, katram — pēc viņa vajadzībām".

Nav tāda spēka pasaulē, kas spētu aizkavēt padomju cilvēku neapturamo kustību uz komunismu! **(Vētraini aplausi.)**

II

Ļeņinisms — karogs cīņā par mieru, demokratiju un socialismu

Ļeņinisma dižā mācība rāda visu zemju darbaļaudīm ceļu, kā cīnīties pret nedzirdēto postu, ko cilvēcei nesis un nes imperialisms. Ļeņinisms rāda drošu ceļu, kā atbrīvoties no imperialisma spaidiem, ceļu, kā uzcelt jaunu, socialistisku dzīvi.

Kapitali ma vispārējās krizes laikā, kura sākusies pirmā pasaules kara un Lielās Oktobra Socialistiskās revolucijas rezultatā, sevišķi iespaidīgi skan raksturojums, ar kuru Markss atmaskoja kapitalistisko iekārtu kā masu ekonomiskās nabadzības un valdošo šķiru politiskā neprāta iekārtu, šķiru, kas izeju no krizēm un kapitalisma pretrunām meklē jaunos laupītāju karos.

Nekad vēl kapitalistiskajā pasaulē kara kurinātāji tik nekaunīgi un atklāti karu un drudžainu bruņošanos nav sludinājuši kā šķietamas brīnumzāles pret visām neizārstējamām kapitalisma kaitēm, kā „visjaunāko" līdzekli, lai izārstētu kapitalistisko ekonomiku, kas raustās neatrisināmu pretrunu spīlēs.

Varētu minēt vairākus amerikaņu monopolu valdītāju paziņojumus, ka patiess miers viņiem nozīmētu katastrofu, jo atņemtu viņiem milzīgus bruņojumu pasūtījumus.

„Bruņošanās programa ir visvarīgākais jaunais līdzeklis mākslīgai ekonomikas balstīšanai", — 1949. gada aprilī atklāti rakstīja amerikaņu žurnals „United States News and World Report", pauzdams „veikalnieku aprindu" viedokli.

Tā dēvētās „regulējamās ekonomikas" politika, t. i., nesamērīgi uzpūstās kara rūpniecības mākslīgās atbalstīšanas politika, kādu pašlaik piekopj ASV valdošās aprindas, ir ārprātīgu militarisma orģiju politika, imperialisma un kara politika, kuras nolūks ir kurināt tā dēvēto „auksto karu" un izjaukt priekšlikumus, kas vērsti uz stingru mieru un tautu drošību.

Zināms, ka ASV budžetā 1950. gadam kara izdevumi sastāda 71 procentu, kamēr izdevumi izglītībai un veselības aizsardzībai nepārsniedz 2 procentus. No 1939. līdz 1950. gadam ASV kara izdevumi pieauguši vairāk nekā 20 reizes!

Bet šie nepieredzētie, nemitīgi augošie izdevumi bruņošanās vajadzībām, valsts mākslīgā pārvešana miera laika apstākļos uz kara ekonomikas sliedēm spēj tikai uz neilgu laiku apturēt neizbēgamo, briestošo ekonomisko krizi, un reizē ar to vēl vairāk paasina visas kapitalisma pretrunas, radīdama priekšnosacījumus sevišķi dziļai un postošai krizei.

Kara izdevumi un izdevumi „aukstā kara" vajadzībām nespēj novērst ekonomisko krizi Savienotajās Valstīs un pārējās kapitalistiskajās zemēs. To liecina fakts, ka, kaut arī kara izdevumi Savienotajās Valstīs 1948. gada rudenī sasniedza visaugstāko līmeni, salīdzinot ar iepriekšējiem pēckara gadiem, tieši 1948. gada rudenī Savienotajās Valstīs sākās strauja ekonomikas lejupeja. Kā zināms, rūpnieciskās ražošanas līmenis Savienotajās Valstīs gada laikā no 1948. gada oktobra līdz 1949. gada oktobrim pazeminājās par 22 procentiem, bezdarbnieku skaits gada laikā, pat saskaņā ar pārāk zemajiem oficialajiem datiem, pieauga par 64 procentiem. Bezdarbnieku un nepilnīgi nodarbināto kopskaits Savienotajās Valstīs jau pārsniedz 14 miljonus cilvēku, bezdarbnieku un nepilnīgi nodarbināto kopskaits visās kapitalistiskajās zemēs pārsniedz 40 miljonus.

Eiropas kapitalistiskajās zemēs, kuras uz verdzinošā Maršala plāna pamata nokļuvušas amerikaņu „palīdzības" cilpā, ekonomika dziļi un bezcerīgi dezorganizēta. Krītas rūpnieciskā ražošana, aug bezdarbs un nabadzība, pastiprinās naudas inflacija, kāpj cenas, sistematiski tiek pazemināta strādnieku un kalpotāju alga, izput sīkzemnieki un amatnieki.

Mēnesi pēc mēneša arvien vairāk pieaug bezizejas trūkuma un nabadzības jūra, kapitalistisko zemju darbaļaužu masu asaru un ciešanu jūra. Šajos apstākļos sevišķu niknumu un sašutumu Eiropas darbaļaudīs izraisa kanibaliskās runas, ar kurām nāk jauna kara kurinātāji, tādi kā angļu feldmaršals Montgomerijs, kurš, kā ziņo angļu laikraksts „Reynold's News", nesen paziņojis, ka jauns karš „mums būs īsti svētki un mēs nogalināsim daudz, daudz cilvēku". Nav nejaušība, ka Holandes darbaļaužu demokratiskās organizacijas pieprasīja, lai šis ļaunprātīgais kara kurinātājs nekavējoties atstāj Amsterdamu. Nav lieki atzīmēt, ka tik nepieklājīgi dižojas un taisās „svinēt" jauno pasaules karu tie paši angļu un amerikaņu ģenerāļi, kas vēl 1945. gada janvarī bija panikā, kad uzbruka kāds ducis hitlerisko diviziju, tie paši karotāji, kurus vienīgi Padomju Armija ar savu vareno uzbrukumu izglāba no katastrofas.

Savā atbildē uz amerikaņu žurnālista jautājumiem, Ļeņins paredzēja, ka imperialistiskajai sistemai, kas grūž tautas uz slaktiņu, krachs ir vēsturiski neizbēgams:

„Technikas gigantiskais progress vispār un satiksmes ceļu progress it sevišķi, kapitala un banku kolosalais pieaugums noveda pie tā, ka kapitalisms nobriedis un pārziedējis. Tas savu laiku pārdzīvojis. Tas kļuvis par visreakcionārāko cilvēces attīstības kavēkli. Tas nav vairs nekas cits kā miljardieru un miljonaru saujiņas visvarenība, kuri grūž tautas uz slaktiņu . . .

Kapitalisma krachs neizbēgams . . . Kapitalisti, buržuazija „labākajā" gadījumā var novilcināt socialisma uzvaru tai vai citā atsevišķā zemē, iznīcinot vēl simtiem tūkstošu strādnieku un zemnieku. Bet glābt kapitalismu viņi nespēs," — rakstīja V. I. Ļeņins (Raksti, XXIV sēj., 404. lpp.).

Visa vēstures attīstības gaita apliecināja, cik pareizs bija lielo proletariata strateģu Ļeņina un Staļina gudrais zinātniskais paredzējums, ka ir neizbēgama kapitalisma vispārējās krizes tālāka attīstība un padziļināšanās, ka ir neizbēgama jaunu valstu revolucionara atkrišana no kapitalistiskās sistemas. Socialisma zemes pasaulvēsturiskā uzvara pār fašistisko Vāciju un imperialistisko Japānu otrajā pasaules karā, tautas demokratijas valstu nodibināšanās uz šīs uzvaras pamata vairākās Eiropas un Azijas valstīs, šo valstu atkrišana no kapitalistiskās sistemas — viss tas liecina, ka tālāk padziļinās vispārējā krize kapitalismā, kas aizvien vairāk zaudē kādreizējo „stabilitati". Aizvien vairāk salodzās imperialisma kundzība kolonijās un puskolonialajās zemēs.

Lielās Ķinas revolucijas vēsturiskā uzvara bija smags trieciens pasaules imperialismam.

Piepildījies Ļeņina un Staļina ģenialais paredzējums, kuri vienmēr norādīja, ka revolucija Ķinā ir dižena tautas revolucija, kas, neraugoties uz pārejošām neveiksmēm un atkāpšanos, ir neuzvarama un slēpj sevī neticamus un neskaitāmus spēkus.

Atsaukdamies uz Sarkanās Armijas varonīgo, uzvarām vainagoto cīņu pret ārzemju interventiem un baltgvardiem, Ļeņins uzsvēra, ka Sarkanās Armijas cīņai un uzvarai ir izcila nozīme vispasaules mērogā. Ļeņins aizrādīja, ka Sarkanās Armijas uzvara parādīs Austrumu tautām, ka „lai cik vājas ir šīs tautas, lai cik neuzveicami liekas esam varenie eiropejiskie verdzinātāji, kas cīņā lieto visus technikas un kara mākslas brīnumus, tomēr revolucionārais karš, kādu izcīna nomāktās tautas, ja šis karš pratīs modināt patiešām miljonus darbaļaužu un ekspluatēto, slēpj sevī tādas iespējas, tādus brīnumus ka Austrumu tautu atbrīvošanās tagad praktiski ir pilnīgi realizējama" . . . (V. I. Ļeņins, Raksti, XXIV sēj., 544. lpp.).

Ķinas revolucijas grūtajos brīžos biedrs Staļins vienmēr ieviesa ķīniešu komunistu un ķīniešu tautas sirdīs stingru ticību uzvarai. Kad imperialisti 1927. gadā centās apspiest Ķīnas revoluciju, necilvēciski apšaudot Nankinu ar artileriju, biedrs Staļins teica:

„. . . Tikai cilvēki, kas kļuvuši bērnišķīgi, var domāt, ka artilerijas likumi ir stiprāki par vēstures likumiem, ka ar šāvieniem Nankinā var pagriezt atpakaļ vēstures ratu . . . Iebaidīšanas politikai ir savs „pamatojums" imperialisma vēsturē. Bet, ka tā, šī politika, nav derīga un nesasniedz mērķi, — par to nezin vai var šaubīties" (Raksti, 9. sēj., 182. lpp.).

Vēsture apliecināja Ļeņina un Staļina pravietisko vārdu pareizumu. Par to liecina Ķīnas tautas republikas lielā uzvara, ko Ķīnas tauta izcīnījusi varonīgās Ķīnas komunistiskās partijas, tās cildenā vadoņa Mao Cze-duna vadībā. Par to liecina imperialistu politikas pilnīgais sabrukums Ķīnā, sabrukums, kuru šodien spiesti atzīt pat amerikaņu imperialisma ideologi.

Tā, piemēram, Čan Kai-ši bijušā politiskā padomnieka Latimora grāmatiņā „Stāvoklis Azijā" lasām šādas visai interesantas atziņas:

„. . . Azija, kas tik viegli un ātri padevās iekarotājiem XVIII un XIX gadsimtos, parādīja pārsteidzošu spēju sīksti pretoties modernajām armijām, kas apgādātas ar lidmašīnām, tankiem, motortransportu un mobiļu artileriju.

Agrāk nelieli spēki Azijā iekaroja plašas teritorijas. Ienākumi — vispirms no laupīšanas, pēc tam no tiešiem nodokļiem un beidzot no tirdzniecības, kapitalieguldījumiem un ilgstošas ekspluatacijas — neticami ātri sedza ar kara operacijām saistītos izdevumus. Tāda aritmetika spēcīgajām valstīm bija ļoti kārdinoša. Tagad tām bija jāsaduras ar citādu aritmetiku, un tā atņem šīm valstīm drosmi".

Jā, aritmetika patiešām izrādījās citāda, nekā bija cerējuši amerikaņu imperialisti. Patiešām, iztērēdami 6 miljardus dolaru, lai kurinātu pilsoņu karu Ķīnā un apbruņotu Čan Kai-ši, gomindaniešu fašistisko kliķi, amerikaņu imperialisti cerēja galīgi „iznīcināt komunismu" Ķīnā un vienlaikus izveidot neaptverami plašu bazi agresijai pret Padomju Savienību. Bet rezultats bija — lielās ķīniešu tautas revolucijas pilnīga uzvara un miera, demokratijas un socialisma nometnes spēku vispārēja nostiprināšanās! **(Vētraini aplausi.)**

Imperialisma un kara kurinātāju nometne trako un plosās tieši tādēļ, ka tā jūt savu iekšējo vājumu un vēsturiski neizbēgamo boiā eju. Imperialistiskie varasvīri ietur kursu uz „aukstā kara" turpināšanu, uz bruņošanās sacensību un jauna pasaules kara izraisīšanu, jo viņi netic saviem iekšējiem spēkiem un lolo neprātīgās iluzijas, ka ar jauna kara palīdzību angļu un amerikaņu kapitalisms var izvairīties no briestošās ekonomiskās krizes un uzkundzēties pasaulei.

Bet ir vairāki apstākļi, kas padara aizvien mazāk realu murgoto pasaules kundzības ideju, ko angļu un amerikaņu imperialisti patapinājuši no hitleriešiem.

Sabrukušas iluzijas par iedomāto ASV atommonopolu. Izrādījās, ka Padomju Savienībai, kas stāv miera un socialisma nometnes priekšgalā, atomieroči ir jau kopš 1947. gada. Sabrukusi ASV intervencija Ķīnā. Ķīniešu tautas lielā uzvara parādīja, ka imperialisms vairs nespēj ar bruņotu spēku noslāpēt tautas revoluciju, ja tā modina un iesaista aktivā cīņā darbaļaužu miljonus.

Nemitīgi aug un nostiprinās spēki, kas aizstāv mieru, socialismu un demokratiju. Pieaug tautas demokratijas valstu politiskais un ekonomiskais spēks, nepārtraukti uzlabojas darbaļaužu stāvoklis šajās valstīs.

Daudzās Eiropas valstīs (Francijā, Italijā u. c.) augusi plašumā varena kustība par mieru, pret kara kurinātājiem. Vācijas darbaļaudis aizvien dziļāk apzinās biedra Staļina dižos, vēsturiskos vārdus, ka „mieru mīlošās demokratiskās Vācijas pastāvēšana līdztekus mieru mīlošās Padomju Savienības pastāvēšanai izslēdz jaunu karu iespēju Eiropā, izbeidz asins izliešanu Eiropā un padara neiespējamu Eiropas valstu paklaušanu pasaules imperialistu jūgam".

Pirmo reizi vēsturē izveidojusies organizēta miera piekritēju fronte, kas aptver ne tikai tautas demokratijas valstu darbaļaudis, bet arī visus progresīvos cilvēkus kapitalistiskajās zemēs.

Ar visu savu rīcību starptautiskajā arenā Padomju Savienība nemitīgi aizstāv mieru ierosina priekšlikumus, kas vērsti pret jauna kara kurinātājiem, uz starptautiskas sadarbības un stingra miera nodibināšanu.

Dižā staļiniskā miera strateģija, kas pamatojas uz Ļeņina novēlējumiem, iekaro aizvien vairāk piekritēju. Par cīņu miera labā, ko Padomju republika vienmēr vedusi, Ļeņins teica: „Karu par mieru mēs veicām ar sevišķu enerģiju. Šis karš dod lieliskus rezultatus" (Raksti, XXV sēj., 102. lpp.).

„. . . Visa mūsu politika un propaganda nepavisam nav vērsta uz to, lai kūdītu tautas karot, bet gan, lai darītu galu karam", — aizrādīja Ļeņins (Raksti, XXVI sēj., 11. lpp.).

Staļiniskā tautu miera un drošības strateģija paredz divu sistemu ilgstošu pastāvēšanu vienā laikā un to mierīgu sacensību, pamatojas uz to, ka iespējama socialistiskās un kapitalistiskās sistemas mierīga sadarbība.

„Pirmo reizi domu par divu sistemu sadarbību, — aizrādīja biedrs Staļins, — izteica Ļeņins. Ļeņins — mūsu skolotājs, bet mēs, padomju cilvēki — Ļeņina skolnieki. Nekad neesam atkāpušies un neatkāpsimies no Ļeņina norādījumiem." Uz šiem principiem pamatojas padomju staļiniskā ārpolitika, kas vienmēr ir par mieru un aizstāv mieru.

Zem Ļeņina-Staļina karoga pieaug un nostiprinās miera spēki, pieaug viņu modrība un gatavība cīnīties. Brālīgo komunistisko partiju vadībā, kuras lielajā cīņā par mieru soļo priekšgalā, visu zemju darbaļaudis pastiprina pretošanos jauna kara kurinātāju noziedzīgajiem plāniem.

Biedra Staļina personā visas pasaules tautas redz visnelokāmāko, visneatlaidīgāko un visgudrāko miera cīnītāju, kas dara visu, lai izjauktu jauna kara kurinātāju kanibaliskos plānus, redz visas varenās miera, demokratijas un socialisma nometnes lielo vadoni un skolotāju. **(Vētraini, ilgstoši aplausi.)**

III

Ļeņina-Staļina partija — padomju sabiedrības vadošais un virzošais spēks

Padomju sabiedrības vadošais un virzošais spēks, kas vada mūsu tautas kustību uz komunismu, ir Ļeņina-Staļina cildenā partija. Par visiem mūsu panākumiem mums jāpateicas dižajai komunistiskajai partijai, Ļeņina un Staļina vadībai, uzticībai ļeņinismam.

Ļeņins un Staļins māca, ka partija ir neuzvarama, ja tā nebaidās kritikas un paškritikas.

Biedrs Staļins aizrāda, ka paškritika mums vajadzīga kā gaiss, kā ūdens, ka bez paškritikas mūsu partija nevarētu virzīties uz priekšu, tā nevarētu atklāt mūsu vājās vietas, tā nevarētu likvidēt mūsu trūkumus. „Bez kritikas nevar virzīties uz priekšu. Šī patiesība — skaidra un dzidra, tikpat skaidra un dzidra kā avota ūdens." — teica biedrs Staļins.

„Lai partija, — teica biedrs Staļins, — lai boļševiki, lai visi godīgie mūsu zemes strādnieki un darbaļaužu elementi atsedz mūsu darba trūkumus, mūsu celtniecības trūkumus, lai nosprauž ceļus mūsu trūkumu likvidēšanai, tālab, lai mūsu darbā un mūsu celtniecībā nebūtu sastinguma, purva, trūdēšanas, tālab, lai viss mūsu darbs, visa mūsu celtniecība uzlabotos no dienas dienā un virzītos no panākumiem uz panākumiem" (J. Staļins. Raksti, 11. sēj., 32. lpp.).

Biedrs Staļins māca mūsu kadrus nekļūt iedomīgiem, neapmierināties ar sasniegto, pareizi vērtēt panākumus un tai pašā laikā nesaudzīgi atklāt trūkumus savā darbā, godīgi izturēties pret kritiku un paškritiku, izlabot trūkumus un nelokāmi virzīties uz priekšu, uz jaunām uzvarām.

Biedrs Staļins aizrāda, ka cilvēks, kas nespēj pats sevi kritiski pārbaudīt un vīrišķīgi uzņemt kritiku, — nav spējīgs virzīties uz priekšu. Ik dienas jārezumē sava darba rezultati. Jājautā sev: vai tomēr es nevarētu labāk strādāt? Vienīgi ar tādiem noteikumiem mēs varam uzlabot savu darbu un iet uz priekšu, — aizrāda biedrs Staļins.

Pašapmierinātība un augstprātība, kas noved pie sastinguma darbā, ir pretīga boļševisma revolucionarajam un kritiskajam garam. Ļaudis, kas necieš kritiku un paškritiku, kas nomāc, apspiež kritiku un paškritiku, tādējādi iedragā partijas organizaciju iniciativu un pašdarbību, ievieš partijas un padomju organizaciju dzīvē birokratu, zvērināto partijas ienaidnieku, parašas. Partija nesaudzīgi apsauc darbiniekus, kas noslīdējuši uz šo bīstamo ceļu, prasa drosmīgi un bezbailīgi vērst plašumā kritiku un paškritiku.

Ļeņins un Staļins māca, ka partija ir neuzvarama, ja tā prot saglabāt un nostiprināt saites ar plašām tautas masām.

Pirms gandrīz divdesmit gadiem savā pazīstamajā darbā „Atbilde biedriem kolchozniekiem" biedrs Staļins rakstīja: „Ja kaujās par socialismu komunistiem izdevās kļūt slaveniem un komunisma ienaidnieki izrādījās sakauti, tad tas, starp citu, ir tāpēc, ka komunisti bija pratuši iesaistīt darbā labākos bezpartejiskos cilvēkus, bija pratuši smelt spēkus no plašu bezpartejisko slāņu vidus, bija pratuši pulcināt ap savu partiju plašu bezpartejisko aktivu" (J. Staļins, Raksti, 12. sēj., 227. lpp.).

Kopš tā laika partija rādījusi jaunus spožus ļeņiniski staļiniskās masu vadības paraugus, vēl vairāk tuvojusies un kļuvusi tuvāka tautai.

Ļeņins un Staļins aizrāda, ka komunistiem ne tikai jāmāca bezpartejiskie, bet arī jāmācās no viņiem, vērīgi jāuzklausa bezpartejisko padomi, masu balss, jāuztver, jāvispārina un jāpopularizē viņu jaunrades pieredze, viņu iniciativa. Partija vienmēr paturējusi prātā šos savu skolotāju norādījumus, un, sekodama tiem, guvusi arvien jaunus panākumus.

Priekšā stāvošās PSRS Augstākās Padomes vēlēšanas, kuras notiks uz izvērstas socialistiskās demokratijas pamata, valdot padomju tautas pilnīgai morali politiskai vienībai, vēl vairāk nostiprinās Ļeņina-Staļina partijas saites ar plašajām tautas masām.

Ļeņina-Staļina partija virza padomju sabiedrības kustību uz komunismu, pakļauj šim dižajam mērķim visu mūsu saimniecisko un kulturas celtniecību. Laikā, kad pabeidz socialistiskās sabiedrības celšanu un notiek pakāpeniska pāreja uz komunismu, sevišķi svarīgu nozīmi iegūst darbaļaužu komunistiskā audzināšana, ļeņinisma ideju ieaudzināšana mūsu kadriem un visai tautai, dzīvinošā padomju patriotisma ieaudzināšana un nostiprināšana.

Visuzvarošās Ļeņina idejas radoši tālāk attīstītas J. V. Staļina ģenialajos darbos, kuros teoretiski vispārināta socialisma celšanas mūsu zemē un starptautiskās strādnieku kustības lielā pieredze. Ļeņina un Staļina

Turpinājums 4. lapas pusē

Zem Ļeņina-Staļina dižā un neuzvaramā karoga — uz komunisma uzvaru

Turpinājums no 3. lapas puses

darbos padomju cilvēki un visu zemju darbaļaužu labākie pārstāvji smeļas pārliecību par dižās Ļeņina-Staļina lietas neuzvaramību, ticību saviem spēkiem, komunisma uzvarai, redz šajos darbos vadoni darbībai. Padomju varas laikā Marksa, Engelsa, Ļeņina un Staļina darbi mūsu zemē izdoti 788 miljonu eksemplaru tirāžā.

Stipra un neuzvarama ar savu uzticību ļeņinismam, mūsu lielā Ļeņina-Staļina partija tagad kā vēl nekad, vienota un sakļauta ap savu Centralo Komiteju, ap savu ģenialo skolotāju un vadoni biedru Staļinu, kas ved mūs uz jaunām uzvarām! **(Vētraini, ilgi nerimstoši aplausi.)**

•

Biedri! Mēs dzīvojam laikmetā, kad notikusi tā pasaules vēstures gaitas paātrināšanās, par kuru sapņoja un kuru paredzēja Ļeņins.

Lai, runājot Marksa vārdiem, — vecās pasaules trakie suņi un cūkas mierina sevi ar iluzijām, ka viņiem izdosies ar savu dienderu — labējo socialistu un pārējo nodevēju palīdzību nosargāt bojā ejai nolemto kapitalistiskās verdzības pasauli.

Vēsturi nevar apmānīt un nevar pagriezt atpakaļ. Nevar vēstures likumu vietā likt kaut kāda ieroča likumus, kā to sapņo jauna kara kurinātāji. Viņus sagaida nenovēršama neveiksme. Dižais staļiniskais laikmets, socialisma uzvaras un komunisma celšanas laikmets nes cilvēcei neparasti spožas iespējas ražošanas spēku uzplaukumā, laimīgu un prieka pilnu dzīvi.

Lai dzīvo Ļeņina-Staļina dižais un neuzvaramais karogs!

Lai dzīvo mūsu varonīgā Ļeņina-Staļina partija!

Lai dzīvo lielā padomju tauta!

Lai dzīvo cīnītāji par mieru visā pasaulē!

Lai dzīvo mūsu mīlotais vadonis, tēvs un skolotājs, cilvēces gaišais ģenijs, kas ved padomju tautu uz komunisma uzvaru — biedrs Staļins! **Ilgstoši aplausi, visi pieceļas, zālē atskan apsveikuma saucieni par godu biedram J. V. Staļinam.)**

ZEM ĻEŅINA KAROGA

M. VINTERS

Dziļās sērās šodien noliec savas galvas simti miljonu vienkāršu cilvēku visā pasaulē, godinot nemirstīgā Vladimira Iļjiča Ļeņina piemiņu. 26 gadi ir pagājuši kopš tās aukstās dienas, kad apstājās pukstēt Ļeņina sirds. Bet Ļeņins nav miris cilvēcei. Būdams revolucionaras domas un darba gigants, viņš pacēlies pāri savam laikmetam, savai dzīvei. Viņa idejas vada mūs un mūsu draugus, viņa ideju uzvara ik dienu ik stundu atgādina cilvēcei: Ļeņins dzīvo mūžam.

Milzīgi ir Ļeņina nopelni pasaules darba ļaužu priekšā. Viņš apbruņoja strādnieku šķiru ar socialistiskās revolucijas uzvaras teoriju un iemiesoja šo uzvaru dzīvē mūsu zemē. Kopā ar lielo Staļinu nemirstīgais Ļeņins auklēja un kaldināja boļševiku partiju kā socialistiskas revolucijas partiju, kas spējīga vest proletariatu uz uzvaru, uz socialismu un komunismu. Ļeņins pirmais atklāja imperialisma — kā kapitalisma pēdējās stadijas — dziļās, nepārvaramās pretrunas un norādīja, ka imperialisms ir socialistiskās revolucijas priekšvakars. Analizējot imperialisma laikmeta likumus, Ļeņins zinātniski pierādīja socialisma uzvaras iespēju vienā zemē un praksē vadīja uzvaras izcīnīšanu neaizmirstamajās Oktobra dienās. Ļeņina un Staļina vadībā revolucija uzvarēja Krievijas plašumos; atsitusi interventus, jaunā Padomju valsts stājās pie mierīgas celtniecības, pie zemes socialistiskās pārkārtošanas.

Padomju zeme tikko sāka celties augšup no kara krāšmatām, bet Ļeņins jau redzēja, kādu gigantisku spēku radīs socialisma uzvara sabiedriskajā, ekonomiskajā, personīgajā dzīvē. Ja ieklausāmies Vladimira Iļjiča pravietiskajos vārdos par Padomju zemes nākotni, liekas, ka viņš garā redzējis mūsu dzīvi, mūsu šodienu. 1918. gada janvarī Ļeņins III Viskrievijas Padomju kongresā ar sajūsmu runā par lielo socialisma ēku, kuru cels atbrīvotā strādnieku šķira:

«Uzvarējušam proletariatam pavērusies zeme, kas tagad kļuvusi par visas tautas īpašumu un viņš varēs organizēt jauno ražošanu un patēriņu uz socialistiskiem principiem. Agrāk viss cilvēka prāts, viss viņa ģenijs radīja tikai tam, lai dotu vieniem visus technikas un kulturas labumus un atņemtu citiem pašu nepieciešamāko — apgaismību un attīstību. Tagad turpretim visi technikas brīnumi, visi kulturas iekarojumi piederēs visai tautai, un turpmāk nekad vairs cilvēka prātu un ģeniju nepārvērtīs varmācības līdzekļos, ekspluatacijas līdzekļos. Mēs zinām to — un vai šī lielākā vēsturiskā uzdevuma vārdā nav vērts strādāt, nav vērts atdot visus spēkus? Un darba ļaudis izdarīs šo titanisko vēsturisko darbu, jo viņos snauž revolucijas, atdzimšanas un atjaunošanas dižie spēki.»

Šo titanisko darbu, par kuru runāja Ļeņins stāvot pie mūsu valsts šūpuļa, padomju tauta veica Ļeņina darba ģenialā turpinātāja — Staļina vadībā. Ļeņinisms — lūk, spēks, kas pamodināja snaudošos revolucijas un atdzimšanas spēkus. Ļeņina idejas, kas tālāk attīstītas Staļina darbos, aptvēra masas un iedvesmoja tās vēsturiskiem varoņdarbiem.

Ļeņins norādīja, ka mūsu valstij jākļūst par varenu socialistiskas industrijas lielvalsti. Viņš norādīja ceļu — kooperacijas ceļu, pa kādu jāiet mūsu zemniecībai, lai tā kļūtu socialistiska, stipra un bagāta. Un ļeņinisma idejas bija tas radošais spēks, kas pārvērta mūsu zemi par socialistisku lielvalsti ar modernu industriju pilsētās un kolchozu lielsaimniecību uz laukiem. Uzvaras, kādas gūst mūsu socialistiskā ekonomika, ir spožākais apliecinājums ļeņinisma triumfam.

Tieši šinīs dienās padomju tauta rezumēja savu darbu 1949. gadā. Statistikas skaitļi daiļrunīgāk par skaistāko dzeju runā par mūsu dzīves un darba brīnišķīgo augšupeju. Vēl ne pieci gadi nav pagājuši, kopš pārstāja dunēt lielgabali, bet mūsu rūpniecība, lauksaimniecība un kultura jau sen pārvarējušas atjaunošanas posmu. Tālu pārspēti pirmskara gadi gan rūpniecības produkcijā, gan lauksaimniecībā, gan kulturas dzīvē.

Kā diena no nakts, tā mūsu attīstība atšķiras no degradacijas un krizes procesa kapitalistiskajās valstīs. Pie mums gada laikā rūpniecības produkcija pieaugusi par 20 proc., bet ASV tā kritusies par 22 proc. Pie mums gada laikā strādnieku un kalpotāju skaits pieaudzis par 1,8 miljoniem. Turpretim ASV 1948. gada decembrī vien pēc oficialas statistikas datiem darbu zaudējuši 960.000 strādnieku un kalpotāju. Pie mums ražošanas paplašināšana sekmējusi cenu pazemināšanu, darba ļaužu dzīves līmeņa celšanu, bet Savienotajās Valstīs pat produkcijas sašaurināšana nav paglābusi ekonomiku no pārprodukcijas, kas miljoniem darba cilvēku nesusi bezdarbu un postu. Nesen Volters Lipmans ciniski rakstīja, ka Amerikai ir divējāda veida grūtības: «Lieki cilvēki un liekas preces». **L i e k i** cilvēki valstī, kur 37 proc. visu uzņēmumu stāv dīkā! **L i e k a s** preces valstī, kur 75 proc. ģimeņu nav iztikas minima! Vai tas neskan kā nāves spriedums izkurtējušajai kapitala valstībai?

Aiz skaitļiem, kas stāsta par padomju socialistiskās ekonomikas uzvarām, stāv dzīvi cilvēki, vienkārši padomju darba cilvēki. Tie ir viņi — miljoni strādnieku, ogļraču, dzelzceļnieku, inženieru un techniku, kuru pašaizliedzīgais patriotiskais darbs ļāvis Statistiskās pārvaldes ziņojumā ierakstīt ne tikai augstos, savīļņojošos procentus, bet arī zīmīgos vārdus: «... turpināja arvien vairāk uzlaboties iekārtu izmantošana rūpniecībā ... izejvielu, materialu, kurināmā un elektroenerģijas patēriņš samazināts ... paaugstinātais pašizmaksas plāns pārsniegts ...» Un pārlasot šos vārdus, mūsu acu priekšā parādījās neskaitāmas strādnieku sapulces, kur pieņem saistības un atskan solījumi, tūkstoši goda dēļu, kas sastopami visos padomju uzņēmumos, ar strādnieku uzvārdiem vienā ailē un skaitļiem otrā, mēs domājam par novatoru negulētām naktīm, par materialu taupītājiem — piegriezējiem un lielā ātruma virpotājiem. Un mēs atceramies, ka tas bija Ļeņins, kurš paredzēja brīvā cilvēka brīvā darba dižos rezultatus, ka tā bija viņa lielā mācība, kas darbu no lāsta, kāds tas ir kapitalisma apstākļos, pārvērtusi mūsu zemē par goda, slavas un varonības lietu.

Ļeņins ģeniali paredzēja, ka padomju vara iesaistīs desmitiem miljoniem darba cilvēku valsts pārvaldes darbā, ka tikai socialistiskajā valstī krāšņi atplauks patiesais demokratisms. Šodien, kad padomju tauta ar lielu pacilātību gatavojas PSRS Augstākās Padomes vēlēšanām, kad miljoniem un miljoniem padomju cilvēku iesaistās aktīvā politiskajā darbā kā vēlēšanu komisiju locekļi, aģitatori, aktīvisti, kad miljoni padomju patriotu svinīgi apņēmušies sagaidīt visas tautas svētku dienu ar jauniem sasniegumiem un panākumiem ražošanā par godu mūsu slavenajai Dzimtenei, — mēs ar sevišķu spēku redzam piepildāmies Ļeņina ideju par visplašāko darba ļaužu masu piedalīšanos mūsu valsts un sabiedriskajā dzīvē. Vēlēšanu kampaņa mums spilgti atsedz tās dziļās pārmaiņas, kādas izraisījis ļeņinisms padomju cilvēku sabiedriskajās attiecībās, padomju cilvēka apziņā.

Socialisma uzvara mūsu zemē, padomju tautas pakāpeniskā pāreja no socialisma uz komunismu devusi visai cilvēcei pārliecinošu marksisma-ļeņinisma taisnības un neuzvaramības pierādījumu, parādīja visu zemju darba ļaudīm padomju socialistiskās iekārtas priekšrocības un iedvesmoja tos cīņai par kapitalistiskās iekārtas gāšanu un socialisma celšanu. Jau 1920. gadā Ļeņins norādīja, ka padomju republika kļūst par visu tautu pievilkšanas centru. Mūsu dienās visas pasaules darba ļaudis Padomju lielvalstī saskata paraugu, pēc kā viņi nākotnē veidos savas zemes. Mūsu šodienā pasaules tautas saskata savu rītdienu. Kad mira Ļeņins, tikai vienā pasaules valstī bija triumfējušas viņa idejas. Aiztecējušajos 26 gados zem ļeņinisma dižā karoga stājušies simti miljonu cilvēku Rietumos un Austrumos, un, godinot Vladimira Iļjiča piemiņu, sēru karogi brīvi plīvo desmit tautas demokratijas valstīs Eiropā un Āzijā, kuru tautām Ļeņina mācība ir droša ceļa rādītāja zvaigzne uz laimīgu nākotni — socialismu. Kad Ļeņins mira, komunistiskās partijas tikko kā sāka veidoties un nostiprināties. To rindās ārpus Padomju Savienības bija tikai pusmiljons cīnītāju. Bet Vladimirs Iļjičs ģeniali paredzēja, ka komunistiskā kustība visā pasaulē augs un uzvarēs, lai kādu varmācību un teroru pret to arī lietotu reakcionari un imperialisti. «Visās zemēs, — rakstīja Ļeņins 1920. gadā, — komunisms nobriedās un aug; viņa saknes ir tik dziļas, ka vajāšana viņu nevis novājina, nevis mazina viņa spēkus, bet vairo tos.»

Ļeņina vārdi piepildījušies. Komunistu skaits un spēks nemitīgi audzis. Tautas demokratijas valstīs, Italijā, Francijā komunisti veido miljonu partijas, kurām seko visplašākās tautas masas. Imperialistu terors nav vājinājis komunistu spēku. Vēsture pierādījusi pretējo. Tikai muļķis šodien var domāt, ka iespējams iznīcināt komunismu. Komunismu nevar iznīcināt, tāpat kā nevar iznīcināt vēsturi. Vēstures rītdiena — bet lielā mērā jau arī šodiena — pieder komunismam.

Ļeņins īsi pirms savas nāves norādīja, ka cīņas iznākumu starp veco un jauno pasauli galu galā noteiks tās valstis, kurās dzīvo zemes iedzīvotāju vairākums: Krievija, Indija, Ķīna u.c., un ka tieši šajās valstīs tautas masas ar neparastu straujumu iesaistās cīņā par savu atbrīvošanu. Tādējādi, rakstīja Ļeņins, socialisma galīgā uzvara pilnīgi un katrā ziņā nodrošināta. Ķīnas tautas vēsturiskā uzvara, kas nozīmē, ka no imperialistiskās pasaules atkritusi valsts ar vairāk nekā 470 miljoniem iedzīvotāju, kuri nostājušies socialisma un demokratijas pusē, rāda, ka imperialistisko laupītāju kundzība kolonijās un puskolonijās tuvojas beigām, liecina, ka mūsu acu priekšā piepildās lielā Ļeņina ģenialais paredzējums par revolucijas attīstības un uzvaras ceļiem.

Ļeņinisma ideju neuzvaramais spēks ar katru gadu izpaužas arvien stiprāk un pārliecinošāk. Tas izpaužas komunisma celšanas vēsturiskajos panākumos Padomju zemē, socialisma pamatu likšanā tautas demokratijas valstīs, Padomju Savienības vadītās starptautiskās miera un demokratijas nometnes izcilajos panākumos cīņā pret imperialistiskajiem agresoriem. Zem ļeņinisma karoga pulcējas arvien jauni miljoni. Un ar sevišķu spēku mēs, padomju cilvēki, un visas pasaules darba ļaudis, kas cīnās zem Ļeņina karoga, — šodien izjūtam, cik tā ir liela laime, ka šo karogu augstu pacēlis un tālāk nes Vladimira Iļjiča Ļeņina darba ģenialais turpinātājs, mūsdienu dižākais cilvēks — Staļins.

VARENI POLITISKĀS AKTIVITATES UZPLŪDI

Tiklīdz bija publicēts PSRS Augstākās Padomes Prezidija dekrets par mūsu socialistiskās Dzimtenes augstākā likumdevēja organa vēlēšanu sarīkošanu, visu Padomju zemi saviļņoja varens, visplašākās tautas masas aptverošs politiskās aktivitates kāpinājums. Vēlēšanu sagatavošanā piedalās visa padomju tauta. Darba ļaužu sapulces izvirzīja kandidatus Centralajai, republikaniskajām un apgabalu vēlēšanu komisijām. Vai tas būtu rūpnīcā, kolchozā, zinātniskā iestādē vai sabiedriskā organizacijā — visur darbam vēlēšanu komisijās tiek izraudzīti labākie cilvēki, darbinieki, kuri pierādījuši savas organizatoriskās spējas, padomju cilvēka degsmi, uzticību padomju Dzimtenei.

Darbam Latvijas PSR republikaniskajā vēlēšanu komisijā Tautību Padomes vēlēšanām izvirzīti cilvēki, kas pelnījuši vislielāko uzticību un cieņu. LPSR Politisko zināšanu un zinātņu popularizēšanas biedrības valdes plenums par kandidatu republikaniskajai vēlēšanu komisijai izvēlēja LPSR Zinātņu akademijas akademiķi sekretaru prof. Dr. J. Peivi. Akademijas īstenais loceklis prof. Dr. A. Kalniņš, rakstnieks I. Lēmanis, ekonomisko zinātņu kandidats K. Graudiņš un citi, runājot par J. Peives līdzšinējo darbu, vienprātīgi raksturoja viņu kā izcilu padomju zinātnes darbinieku, kas godam izpildīs atbildīgos uzdevumus, kas veicami republikaniskajā vēlēšanu komisijā.

Tālu aiz republikas robežām aizskanējusi rakstnieces Annas Sakses slava. Viņas grāmatas, īpaši — ar Staļina premiju apbalvoto romanu «Pret kalnu», lasa visās Padomju zemes malās, un lasītāji tajā gūst jaunu darba jūsmu, izjūt varenu patriotisku saviļņojumu. Bet Anna Sakse ir ne tikai izcila rakstniece, viņa ir arī aktiva sabiedriskā darbiniece, uzticama savas tautas meita. Par to latviešu rakstnieku sapulcē runāja Latvijas Padomju rakstnieku savienības valdes sekretars I. Muižnieks, rakstnieki J. Grants, V. Kaupužs un A. Imermanis, ieteikdami Annu Saksi republikaniskajā vēlēšanu komisijā. Visa latviešu padomju rakstnieku saime vienprātīgi pievienojās šim ieteikumam.

Nopietni un lietišķi kandidaturu republikaniskās vēlēšanu komisijas locekļa pienākumiem apsprieda mūsu republikas vecākā kolchoza «Nākotne» ļaudis. Un tas bija gluži dabiski, ka atbildīgajam uzdevumam viņi izraudzīja sava kolektīva krietnāko, slavenāko locekli Socialistiskā Darba Varoni Arturu Čiksti. Republikaniskajā vēlēšanu komisijā darbosies arī izcilais dzelzceļnieks Alfreds Grava, «Boļševičkas» labākā audēja Emīlija Vagina, partijas darbinieks Edgars Apinis, komjaunatnes darbinieks Pāvils Dzērve, dziedonis Pēteris Frinbergs un citi, kuriem tauta uzticējusi vēlēšanu organizatorisko vadību mūsu republikā.

Daudz labu, sirsnības un cieņas pilnu vārdu par mūsu republikas krietnākajiem cilvēkiem, kas visu savu dzīvi, visu savu talantu un spējas veltī Dzimtenei, dzirdējām sanāksmēs, kad tika izvirzīti kandidati apgabalu vēlēšanu komisijām. Tā tas bija rakstnieku sanāksmē, kas par saviem pārstāvjiem apgabala vēlēšanu komisijā izvirzīja dzejnieces Mirdzu Ķempi un Valiju Brutāni, tā tas bija arī rūpnīcā «Etalons», kur strādnieki un kalpotāji vienprātīgi balsoja par sava direktora Jāņa Vegnera kandidaturu, padomju saimniecībā «Okte», kur darbam apgabala vēlēšanu komisijā izraudzīja Socialistiskā Darba Varoni Frici Kalnu, kolchozā «Sēlija», kur artela biedri dāvāja uzticību savam priekšsēdētājam Oskaram Valdmanim. Šajās sapulcēs mēs ar lepnumu varējām konstatēt, cik daudz lielu, cildenu cilvēku izaudzinājusi padomju vara, cik milzīgs vēriens cilvēka domām un darbiem piešķirts Padomju zemē.

Kulturas dzīve Padomju Latvijā

Lekcijas, pārrunas, izstādes — par Ļeņinu

Rīgas darba ļaudis svēti glabā komunistiskās partijas organizētāja un Padomju valsts dibinātāja Vladimira Iļjiča Ļeņina piemiņu. Atzīmējot viņa nāves 26. gadadienu, visos uzņēmumos, skolās, iestādēs, teatros notika lielā Ļeņina piemiņai veltītas svinīgas sanāksmes. Vēlēšanu iecirkņos demonstrē filmas: «Ļeņins Oktobrī», «Vladimirs Iļjičs Ļeņins», «Zvērests» un citas. Muzejos un bibliotekās sarīkotas izstādes, kas atspoguļo lielā Ļeņina dzīvi un darbību, rāda viņa tēlu mākslā un literaturā. Mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi sagatavojuši Ļeņina piemiņai veltītus priekšnesumus.

V. I. Ļeņinam veltītas izstādes Tukumā

Sakarā ar V. I. Ļeņina nāves dienas atceri Tukuma rajona bibliotekās sarīkotas Padomju valsts dibinātājam veltītas izstādes. Rajona bibliotekā atklāta grāmatu un foto izstāde par temu «26 gadi bez Ļeņina. Staļina vadībā pa Ļeņina ceļu». Biblioteka sarīkojusi pārrunu vakaru lasītājiem par Ļeņina tēlu daiļliteraturā. Pilsētas bērnu biblioteka rīko pārrunas par Ļeņinu ar mazajiem lasītājiem.

Ļeņinam veltītus grāmatu stendus un izstādes sarīkojušas arī Praviņu, Ošleju, Slampes, Degoles, Tumes u. c. ciemu bibliotekas.

Biblioteka Ļeņina dienās

Jelgavas pilsētas 1. biblioteka organizējusi V. I. Ļeņina nāves dienas 26 gadu atcerei veltītu izstādi. Stendā izlikti Ļeņina un Staļina raksti. Speciala nodaļa iekārtota par temu «Ļeņina tēls daiļliteraturā un mākslā».

Biblioteka noorganizējusi arī plašu stendu, kas veltīts PSRS Augstākās Padomes vēlēšanām.

Citās padomju republikās

TUR, KUR MĀCĪJIES ĻEŅINS

1887. gadā V. I. Ļeņins mācījās Kazaņas universitatē. Daudz kas vēl tagad šeit atgādina par Ļeņinu. Tagad ***atjaunotajā auditorijā*** *Nr. 7 juridiskās fakultates students Vladimirs Uļjanovs klausījās krievu tiesību vēstures lekcijas. Šeit izstādīts liels V. I. Ļeņina jaunības portrets, viņa studenta apliecība, mākslinieka Alakrinska gleznas «Ļeņins studentu sanāksmē» reprodukcija, Kazaņas cietuma, kurā Ļeņins pavadīja pirmo ieslodzījumu, uzņēmums, zīmējums, kas attēlo sniega aizputināto Kokuškinas sādžu, kurp Ļeņins bija izsūtīts par piedalīšanos studentu revolucionārā kustībā.*

Otrā stāvā ir aktu zāle, kurā notika ievērojamā studentu sanāksme 1887. gadā, kuras aktīvs organizētājs bija V. I. Ļeņins.

JAUNS PIEMINEKLIS V. I. ĻEŅINAM

Vairāk nekā 60 tūkstoš darba ļaužu apmeklējuši pagājušajā gadā Ļeņina uzturēšanās vietas Sestroreckā. No visām Padomju Savienības malām, no tautas demokratijas zemēm ierodas cilvēki pie Razļiva ezera, kur 1917. gada vasarā uzturējās Vladimirs Iļjičs Ļeņins. Šeit, dzīvodams teltī, viņš rakstīja savu nemirstīgo grāmatu «Valsts un revolucija», uzturēja ciešus sakarus ar partijas CK. Divreiz pie viņa šeit ieradās viņa uzticīgais draugs un cīņas biedrs J. V. Staļins. Tagad šai vietā uzcelts piemineklis.

Ļeņingradieši svēti glabā piemiņu par Padomju valsts nodibinātāja uzturēšanos Ļeņingradā un tās apkārtnē. Gatavojoties atzīmēt viņa nāves 26. gadadienu, Piejūras šosejas malā pie iebrauktuves Sestroreckā uz granita postamenta uzstādīta 3,5 metrus augsta V. I. Ļeņina statuja. Skulptors N. Tomskis attēlojis Ļeņinu visā augumā. Statuja izlieta no bronzas.

DZEJNIEKAM M. ISAKOVSKIM 50 GADU

Smoļenskas sabiedrība silti atzīmēja ievērojamā padomju dzejnieka — Michaila Isakovska 50. dzimšanas dienu. Apgabala dramatiskajā teatrī notika dzejnieka jubilejai veltīts vakars. Referatu par M. Isakovska daiļradi nolasīja A. Surkovs. Pēc tam jubilaru apsveica: VK(b)P Smoļenskas apgabala komitejas un izpildkomitejas vārdā A. Kidrins, PSRS Rakstnieku savienības vārdā — dzejnieks N. Gribačevs, dzejnieki A. Tvardovskis un D. Osins, rakstnieks T. Sjomuškins, komponists M. Blanters, Smoļenskas apgabala sabiedrisko organizaciju pārstāvji. Jubilārs saņēma daudz rakstveida apsveikumu.

Vakara noslēgumā notika liels mākslinieciskās pašdarbības koncerts, kurā tika deklamētas M. Isakovska dzejas un dziedātas dziesmas ar viņa vārdiem.

AKADEMIĶIM MARRAM VELTĪTA ZINĀTNISKA SESIJA

PSRS Zinātņu akademijas lielajā konferenču zālē, Ļeņingradā, notika zinātniska sesija sakarā ar lielākā padomju valodnieka, jaunās materialistiskās valodas zinātnes radītāja akademiķa N. Marra 85. dzimšanas un 15. nāves dienu. Referatu «Valodniecība kalpo socialistiskajai celtniecībai» nolasīja PSRS Zinātņu akademijas Valodas un domāšanas instituta direktors Socialistiskā Darba Varonis I. Meščaņinovs. Kā akademiķa N. Marra galveno nopelnu referents izcēla to, ka viņš, balstoties uz Marksa, Engelsa, Ļeņina un Staļina darbiem, uz PSRS tautu valodu milzīgā faktiskā materiala, izstrādājis jaunu, materialistisku valodas zinātni.

PIANINI KOLCHOZNIEKU MĀJĀS

Ar katru gadu vairojas Gruzijas PSR kolchoznieku labklājība. Očemčirikas rajona kolchoznieki ceļ jaunas mājas, iegādājas automašīnas, radioaparatus, dārgas mēbeles. Nesen Socialistiskā Darba Varonis T. Kokoskerija nopircis pianīnu. Tai pašā laikā pianīnus iegādājušies 15 citi kolchoznieki. Vietējā universalveikalā iesniegti vēl 25 pieprasījumi pēc pianīniem.

KULTURAS PILS MINSKĀ

Nesen VACP architekturas projektēšanas kantoris pabeidzis izstrādāt Arodbiedrību kulturas pils projektu, ko līdz 1951. gadam uzcels Staļina laukumā Minskā. Pilī būs teatris ar 900 vietām, kino zāle ar 180 vietām, sporta zāle, baleta studija, biblioteka, lasītava, istabas pulciņu nodarbībām, biljarda istaba, deju zāle. Kulturas pils būve jau sākusies.

Latvijas padomju rakstnieku kopsapulce, kas izvirzīja savus pārstāvjus darbam vēlēšanu komisijās L. Lopatkina uzņ.

Padomju mākslinieka dižākais uzdevums

Padomju teatra māksliniekam nav un nevar būt dižāka uzdevuma par Vladimira Iljiča Ļenina nemirstīgā tēla atveidošanu uz skatuves. Tēlot Ļeninu ir izcils pagodinājums, bet šis pagodinājums saistīts ar milzīgu atbildību.

Visiem zināms, kādas pūles, neatlaidība un prasme vajadzīga rakstniekam, gleznotājam, tēlniekam, aktierim, lai radītu īstenībai atbilstošu padomju cilvēka tēlu. Bet Ļeninā taču kā degpunktā sakopotas visas labākās, cildenākās padomju cilvēka īpašības. Kad šīs īpašības jāiemieso mākslas darbā, Ļenina tēlā, pat vistalantīgākajam, pieredzes bagātākajam māksliniekam tas uzliek vislielāko atbildību.

1947. gadā es saņēmu uzdevumu sagatavot Ļenina tēlu N. Pogodina «Kremļa kurantu» inscenējumam. Sākumā neticēju, ka spēšu šo uzdevumu kaut cik pienācīgi veikt. Pirmie soļi atbildīgajā darbā bija ļoti grūti un ne visai veiksmīgi.

Jāpasvītro, ka strādāt pie Ļenina tēla atveidošanas man bija ievērojami vieglāk nekā pirmajiem Ļenina lomas tēlotājiem. Pirmkārt tādēļ, ka lielā vadona domas, viņa kvēlie sapni jau bija piepildīti. Pat tādi Ļenina plāni, kas viņa laikā daudziem jo daudziem likās pavisam utopiski, jau bija realizēti, turklāt ievērojami plašākos apmēros. Katrs gads nesa padomju tautai jaunas uzvaras un katrā no tām konkreti, ikvienam cilvēkam saskatāmi bija iemiesoti Ļenina nodomi, norādījumi, aicinājumi. Vladimira Iljiča tuvākā drauga un līdzgaitnieka Josifa Visarionoviča Stalina vadībā Padomju valsts bija sasniegusi tādus varenības augstumus, no kuriem katram, pat visvienkāršākajam cilvēkam kļūst redzams, cik pareizs ir bijis Ļenina nospraustais ceļš. Skatot sev visapkārt Ļenina un Stalina revolucionarās cīņas rezultatus, vieglāk kļuva saprotama šīs cīņas jēga un būtība, vieglāk kļuva saprotamas Ļenina domas un pārdzīvojumi tai laikā, kad dzima Padomju valsts.

Otra priekšrocība, kas bija man un citiem Ļenina lomas tēlotājiem pēdējos gados, saistās ar tīri profesionaliem jautājumiem. Teatrī un filmā Ļenina tēlu jau bija atveidojuši vairāki izcili mākslinieki, kuru vidū sevišķi izceļas Ščukins un Štrauchs. No viņu pieredzes, viņu panākumiem un kļūdām varēju daudz mācīties. Bija veikti daudzi pētījumi, radītas lieliskas gleznas, skulptūras, zīmējumi. Tie lāva rūpīgi izstudēt Ļenina ārējo izskatu, raksturīgākos žestus, sejas izteiksmi. Vladimira Iljiča tēla veidošanas procesā neatsveramu palīdzību man sniedza Ļenina muzeja darbinieki, kas darīja pieejamus visus tur atrodamos materiālus — rakstus, vēstules, dokumentālās filmas, Ļenina ierunātās skaņu plates, gleznas utt. Atbalstu neliedza arī vairāki veci bolševiki, kuri iepazīstināja ar savām atmiņām par sastapšanos ar Vladimiru Iljiču.

Ļenina skatuviskā tēla veidošanu uzskatu par svarīgāko soli savā mākslinieciskajā darbībā. «Kremļa kuranti» bija pirmais posms šai virzienā. Otrs posms saistās ar filmu «Ļenins Oktobrī» un «Ļenins 1918. gadā» ieskaņošanu latviešu valodā, kur dublēju Ščukinu. Dublēšanas procesā sīki jo sīki iepazinos ar Ščukina tēlojumu, viņa spēles paņēmieniem. Guvu daudz ierosmes. Bet tā kā pēc N. K. Krupskajas atzinuma Ščukina runas veids nebija pietiekami tuvs Ļenina izrunai, balss noskaņām, tad sāku īpaši daudz strādāt, lai atrastu patstāvīgus ceļus tieši šai virzienā. Meklēdams cēloņus Ļenina raksturīgajam, ātrajam runas veidam, straujajām, dažubrīd asajām kustībām, konstatēju, ka vislielāko tuvību īstenībai var panākt, saskaņojot domāšanas un runāšanas procesu tā, ka vārdi it kā steidzas straujajai domai līdz, cenšas to panākt. Tādā kārtā valodā rodas aprautie kāpinājumi, kas tik raksturīgi Ļeninam.

Šajā Ļenina tēla radīšanas darba otrajā posmā centos panākt, lai tēla ārējās formas organiski uzņemtu sevī, lai uz skatuves vairs nebūtu jādomā par kustībām, žestiem, mimiku, izrunu, lai viss tas jau būtu it kā iekļāvies manī pašā. Tikai tad būs iespējams skatītāju aizraut, savilnot, likt viņam pārdzīvot Ļenina tuvumu, ja aktieris savā radošajā procesā domās tikai par tēla saturu un par to dzīvi, kas iemiesota pārējos personažos. Piemēram, N. Pogodina lugā «Cilvēks ar šauteni», skatā, kur Vladimirs Iljičs sarunājas ar Šadrinu, Ļenina lomas tēlotājam, Šadrinā lūkojoties, gandrīz vai konkreti jāsaskata tie nomākto, apspiesto krievu zemnieku miljoni kareiviu šinelos, kas cieš badu un salu, mirst, zaudē cilvēcisko cieņu nejēdzīgā imperialistiskā karā, un tai pašā laikā Šadrinā jāierauga un kvēli jāiemīl nākamais Padomju valsts gudrais saimnieks, varonīgais socialisma celtnieks. Bez tā patiess tēls nav iespējams. Tāpat tēlam nebūs dziļuma un pārliecinošā spēka, ja skatā, kur Ļenins sastopas ar menševiku delegatiem, tēlotājs pats neizjutīs asu, nesamierināmu naidu pret visiem tiem buržuazijas roklaižām, kas, slēpdamies aiz «socialistiskas» izkārtnes, mēģina pielīst darba tautai.

«Cilvēkā ar šauteni», ko uzskatu par trešo posmu savā darbā pie Ļenina tēla, man jau izdevies panākt, ka spēles gaitā samērā maz domāju par tēla ārējo zīmējumu, par runas veidu. Protams, šai virzienā vēl daudz darba priekšā.

Nav iespējams vārdos pietiekami pilnīgi izteikt to savilņojumu, to spēcīgo prieka un pacilātības sajūtu, kas mākslinieku apņem, strādājot pie Ļenina tēla. Skaista un cildena ir pati gatavošanās šim darbam. Lasot Ļenina un Stalina rakstus, studējot vēsturiskos materiālus par Ļenina dzīvi, par viņa neatlaidīgo cīņu partijas stiprināšanā un saliedēšanā, par viņa organizatorisko darbu Lielās Oktobra socialistiskās revolucijas sagatavošanā, vadīšanā un Padomju valsts dibināšanā, par lielo uzticību un draudzību, ko viņš veltīja savam tuvākajam līdzgaitniekam biedram Staļinam, visu to dziļi ieslēdzot sirdī un prātā, māksliniekam it kā tuvojas tām ģenialajām, tālredzīgajām domām, kvēlajiem sapņiem un ilgām, kas mājoja Ļeninā un ir darījušas viņu nemirstīgu. Tikai tad, kad šis ceļš iziets, kad mākslinieks ir dziļi ielūkojies Ļenina garīgajā pasaulē, viņš spēj radīt mākslas darbu, kas kaut aptuveni atbilst padomju tautas priekšstatam par šo lielo, ģenialo cilvēku, mūsu socialistiskās Tēvzemes dibinātāju. Tikai tad mākslinieks — rakstnieks, tēlnieks, gleznotājs, komponists, aktieris — būs radījis to atmosferu, kurā skatītājs, klausītājs, lasītājs var justies, it kā viņš būtu kopā ar Ļeninu, dzirdētu viņa kvēlos, gudros vārdus, izjustu viņa tēvišķīgo gādību, smeltos spēkus un sajūsmu viņa paraugā. Man šķiet, ka tas ir pats lielākais, pats cēlākais, pēc kā mākslinieks var censties un ilgoties, ko sasniedzis, mākslinieks var teikt, ka ir izpildījis savu uzdevumu.

Ja man savā līdzšinējā darbā ir izdevies paveikt kaut mazu daļiņu no tā, esmu lepns un laimīgs. Šī sajūta man dos spēku turpmāk strādāt labāk, sasniegt lielākus panākumus, labāk kalpot savai tautai.

R. ZANDERSONS,
LPSR nopelniem bagātais skatuves mākslinieks, Staļina premijas laureāts

MŪŽAM UZVAROŠĀS IDEJAS

EDGARS DAMBURS

Ļenina muzejā, Maskavā, ir kāda zāle, kur redzama daļa no lielā revolucijas vadoņa bibliotekas. Apmeklētāju valdzina un aizrauj milzīgi plašais Vladimira Iljiča interešu loks. Nav tādas zinātnes, mākslas vai filozofijas nozares, par kuru Ļenins nebūtu interesējies, ko nebūtu pārvaldījis. Savā mūžā viņš izstudējis tūkstošiem grāmatu, un nav bijis jautājuma, ko ģenialais marksisma teoretiķis uzskatītu par mazsvarīgu, nenozīmīgu.

Bet Ļenins nav bijis tikai parasts enciklopedists. Tāpat kā marksistiskās teorijas nodibinātāji Markss un Engelss, arī Ļenins vispirms ir kritisks vērtētājs, kas ikvienu jautājumu aplūko no partejiska, revolucionara viedokļa, kas, pielietodams radošā marksisma metodi, vienkārši un ģeniali izskaidroja dabu, sabiedrisko spēku attīstību, tās likumsakarību un cēloņus, un darīja to ne abstrakti, vispārīgi, atrauti no dzīves, bet vēsturiski, saistot ar praksi un ikreizējo konkreto situaciju.

Vēstulē Maksimam Gorkijam 1908. gadā, runādams par kādu Bogdanova nemarksistisku grāmatu, Ļenins sevi apzīmē par vienkāršu marksistu ierindnieku filozofijā un piemetina: «Bez šaubām mēs, marksisti — ierindnieki, filozofijā esam mazizglītoti cilvēki — bet kāpēc gan tā mūs aizvaino, pasniedzot mums tamlīdzīgu lietu kā marksisma filozofiju! Drīzāk atlaušu sevi sacirst četros gabalos nekā dot piekrišanu piedalīties organā vai kolēģijā, kas sludina tamlīdzīgas lietas». Ļenins nemīlēdams dižoties ar savām zināšanām, bet tai pat laikā bija ass un principials pret katru, kas mēģināja kropļot marksismu, ievazāt tajā pa pakaļdurvīm dažādas subjektivas «teorijiņas». Mēs zinām, ka vienkāršā «marksista ierindnieka» filozofijā spalvai pieder tik ģeniali darbi kā «Filozofiskās burtnīcas» un «Materialisms un empiriokriticisms,» kam revolucionarās teorijas tālākā nostiprināšanā ļoti liela nozīme. Ar brīnišķīgu skaidrību, bolševistisku asumu Ļenins atmasko toreiz modē nākušās Macha un Avenariusa «filozofijas» reakcionaro dabu, parādīja, tās buržuazisko, strādnieku šķirai naidīgo raksturu.

Vladimirs Iljičs bija ne vien ģenials marksisma teoretiķis, bet arī izcils literaturas pazinējs, kāds ir arī biedrs Staļins. Šajā laukā gan Ļenins nav atstājis atsevišķu, nobeigtu grāmatu. Piezīmes par mākslu un literaturu izkaisītas gandrīz pa visiem viņa darbiem, bet tām ir simtkārt lielāka vērtība nekā slavenāko literaturteoretiķu un vēsturnieku biezajiem sējumiem. Pie tam Ļenina tezēm un piezīmēm šajā jautājumā nav vienīgi vēsturiska, bet arī milzīga nozīme socialistiskās sabiedrības apstākļos. Nevar saukties par padomju rakstnieku, nevar izprast padomju literaturu cilvēks, kas nav apguvis Ļenina atspoguļošanās teoriju, daudzās tezes un asos, principialos norādījumus literaturas un mākslas jautājumos.

Jo sevišķi svarīgi visu to zināt ir mums, kuri tikko sākam vērtēt savu klasisko mantojumu, ievadām diskusijas par literaturas virzieniem un atsevišķiem rakstniekiem. Nezinot Ļenina norādījumus, maldīsimies kā mežā, sapīsimies pretrunās un galu galā nekā neizskaidrosim.

Ļenins vienmēr mācīja, ka literarās parādības aplūkojamas no dialektiskā materialisma izziņas viedokļa, ka nedrīkst tās vērtēt atrauti no sabiedriskās dzīves. Savā atspoguļošanās teorijā Ļenins izvirza materialistisko tezi par mākslu kā pasaules izziņas specifisku formu. Pretstatā subjektivajiem idealistiem, kuri pasauli saredz vienīgi sevī, Ļenins norāda, ka īsta realistiska māksla bijusi un vienmēr būs dzīves izziņas veids, kas ar māksliniecisku tēlu palīdzību māca saprast sabiedriskās attīstības procesu.

Veidojot socialistiskās mākslas estetiku, Ļenins pārņem un kritiski novērtē arī krievu klasiskās estetikas atstāto mantojumu. Viņš pats pirmais izsmeloši izskaidro lielo domātāju Hercena, Černiševska, Dobroļubova, Beļinska un Pisareva darba milzīgo nozīmi demokratiskās domas tālākā attīstībā, nosauc tos par revolucionariem demokratiem, bet norāda arī uz viņu uzskatu vēsturisko ierobežotību. Tikpat dziļi un pamatīgi viņš izanalizē arī Ļeva Tolstoja mākslu. Ļenina raksti par Hercenu un Ļevu Tolstoju ir klasiski marksistiskās, zinātniskās literaturas kritikas paraugi.

Iztirzājot Hercenu, Ļenins nenoklusē pretrunas viņa rakstos un to garīgo krizi, kas uz laiku pēc 1848. gada iestājās šī revolucionarā domātāja darbībā. Ļenins norāda, ka svārstības un nenoteiktība Hercena darbos izriet no tā, ka «Hercens bija no muižnieku, kungu vidus. Viņš atstāja Krieviju 1847. gadā, viņš neredzēja revolucionaro tautu un nevarēja tai ticēt». Kritizējot Hercena kļūdas, Ļenins nemazina viņa paveiktā darba milzīgo nozīmi un piemetina: «Tomēr taisnības labad jāsaka, ka visās Hercena svārstībās starp demokratismu un liberalismu demokrats viņā vienmēr nem virsroku.» Tikpat klasiskus formulējumus Ļenins dod arī par pārējiem revolucionariem demokratiem.

Kādā sarunā ar Maksimu Gorkiju Ļenins saka par Ļevu Tolstoju: «Kāds koloss, vai nē? Kāds milzīgs cilvēks! Lūk, tas, tētiņ, ir mākslinieks... Un, — zini, kas vēl ir brīnišķīgi? Līdz šim grafam literaturā nebija īsta zemnieka.» Viņš nosauca Ļevu Tolstoju par revolucijas spoguli, bet tai pašā laikā iznīcinoši kritizē lielā rakstnieka filozofiskos uzskatus, nepretošanos ļaunumam, pasivitati un mistiskos prātojumus. Turpat arī Ļenins norāda uz šo pretrunu socialajām saknēm. Izskaidro tās kā 19. g. s. pēdējās trešdaļas sarežģīto apstākļu atspoguļojumu.

Savos rakstos «Ļevs Tolstojs kā Krievijas revolucijas spogulis», «L. N. Tolstojs», «L. N. Tolstojs un viņa laikmets», «L. N. Tolstojs un mūsdienu strādnieku kustība», «Tolstojs un proletariata cīņa», «Strādnieku šķira un liberālā buržuazija savās attieksmēs pret Tolstoja pieminu», tāpat atsevišķās piezīmēs par Tolstoju Ļenins dod kritisku, dziļi iejutīgu krievu realisma klasiķa darbu raksturojumu. Šie Ļenina raksti māca saprast ne vien Tolstoja darbu sabiedrisko nozīmi, bet ir paraugs, kā jānovērtē pagātnes lielie vārda meistari vispār. Par Tolstoju sarakstīts milzums grāmatu, bet neviena no tām ne pirms, ne pēc Ļenina nedod tik dziļu ieskatu viņa daiļradē.

Ļenins allaž atkārtoti pasvītro, ka literaturas parādības vērtējamas vēsturiski. Pirms nākam pie slēdziena, par cik kāda rakstnieka sacerējumi noraidāmi vai pieņemami, jāzina, vai tie pareizi atspoguļo dzīvi, sekmē revolucionaro demokratiskās domas attīstību. Tāpēc Ļenins nemitīgi grauj buržuazisko formalistus, dekadentus, «mākslu mākslai» sludinātājus un citus reakcijas kalpus. Vienkārši un skaidri viņš pierāda, ka viss tas, ko liberalie renegati plāpā par Beļinski, Gogoli, Ņekrasovu, ir meli, un pasaka, ka «Maskējoties ar saucieniem pret demokratisko inteliģenci, kadēti patiesībā karo pret masu demokratisko kustību». Līdz ar to Ļenins dod triecienu visai melnsimtnieciskai literaturai, atmasko tās nelietīgo dabu, spilgti pierādot, ka aiz tukšajām frazēm par mākslas neatkarību īstenībā slēpjas buržuazijas centieni sadulkot darba ļaužu apziņu, par katru cenu novilcināt, ja ne aizturēt, revolucionaro kustību.

Buržuaziskie renegati mēģināja piekerties Ņekrasova, Saltikova-Ščedrina u. c. darbu vājākajām vietām, pataisīt tos par individualistiem, pesimistiem un skeptikiem. Bet Ļenins pasaka, ka ar visām kļūdām un vēsturisko ierobežotību tie neaizsniedzamā augstumā pacēluši pāri šiem skribentiem.

Ļenina literaturas kritika paliek tikpat iespaidīga arī vēl šodien. Tā ir ierocis cīņai pret klaņīšanos buržuazisko Rietumu priekšā, palīdz sakaut kapitalistiskās paliekas mūsu literaturā. Bet ne to vien. No Ļenina kritikas par liberaliem renegatiem varam vilkt paraleles ar literaturas virzieniem Rietumos un Amerikā. Visi sartri, andrē žīdi, žani žanē un pārējie tamlīdzīga tipa rakstnieketi tik līdzīgi Berdjajeva, Ščepetjeva, Bulgakova un Struves kungiem. Tas pats naids pret visu demokratisko, tā pati pagrimuma filozofija un buržuazijas sulaiņa loma, tikai vēl plašākos apmēros nekā toreiz.

Ļenina izdarītā, pret sava laika parādībām vērstā kritika sniedzas tālu pāri vienas zemes un viena laikmeta robežām un vajadzībai.

Ļenins mīlēja demokratisku, revolucionaru grāmatu, cienīja rakstniekus, kuri nebijās nostāties pret tolaik valdošo režīmu, atsedza šķiru sabiedrības antagonismu un pretrunas. Atcerēsimies, ar kādu cieņu lielais revolucijas vadonis runā par krievu klasiķiem. Atrazdamies tālajā trimdā Sibirijā, Ļenins lasa un pārlasa Turgeņevu, Puškinu, Ļermontovu, Ņekrasovu, Černiševski. Viņu interesē arī Gete, Heine, Viktors Igo, un viņš ar dziļu uzmanību sekoja visam vērtīgākajam jaunākajā literaturā.

Ar lielu prieku viņš atsaucas par jauno proletariskā internacionalisma apgaroto literaturu un tās pārstāvjiem, kuri ar savu mākslu kalpo strādnieku šķiras un revolucijas lietai. Vecie rakstnieki gan lieliski atsedza sava laika sabiedriskās dzīves pretrunas, skarbi tiesāja ļaunumus, bet, nepazīdami sarežģīto attīstības gaitu un tās likumību, trūkstot noteiktam zinātniskam pasaules uzskatam, viņi atdūrās kā pret sienu un nezināja ko darīt. Pareizi izskaidrot dzīvi, aizraut un iedvesmot darba ļaudis spēj vienīgi ar marksistisko teoriju apbruņota revolucionara māksla. Tāpēc, kad uz literaturas skatuves parādījās Maksims Gorkijs ar «Dziesmu par vētrasputnu» un citiem darbiem, kas nesaudzīgi kritizē tā laika valdošās šķiras, Ļenins pats pirmais tūlīt novērtēja jaunā rakstnieka nozīmi, nosaukdams to par proletariskās mākslas lielāko pārstāvi. Ļenins Gorkija tā laika stāstos, romanos un lugās jau sazīmēja socialistiskās mākslas pirmās līnijas.

Tikpat uzmanīgi Ļenins vēroja arī revolucionarās parādības ārzemju literaturā, priecājās par Emīla Verharna dzeju, augstī novērtēja Barbisa romanus «Skaidrība» un «Ugunī». N. Krupskaja savās atmiņās stāsta, ka pēdējam viņš piešķīris milzīgu nozīmi.

Savā klasiskajā rakstā «Partijas organizācija un partijas literatura» jau 1905. gadā Ļenins izsmeloši noskaidro, kādai jābūt revolucionarai literaturai. Šis Ļenina raksts uzlūkojams par padomju literaturas teoretisko pamatu un darbības programu. Tajā Ļenins lieliski atmasko buržuaziskos liekuļus, kuri it kā mākslas brīvības vārdā noliedza partejisko literaturu, Ļenins spīdoši pierādīja, ka šķiru sabiedrībā apstākļos tas nav iespējams:

«...Un mēs, socialisti, atmaskojam šo liekulību, noraujam viltotas izkārtnes, — ne tāpēc, lai gūtu ārpusšķiras literaturu un mākslu (tas būs iespējams vienīgi socialistiskā bezšķiru sabiedrībā), bet tāpēc, lai liekulīgi brīvai, bet patiesībā ar buržuaziju saistītai literaturai stādītu pretim patiešām brīvu, atklāti ar proletariatu saistītu literaturu.»

Citā vietā Ļenins pasvītro, ka proletariata internacionālā kultura nav nenacionala. Gluži otrādi, tikai no kapitalisma važām atbrīvoto tautu brālīgajā savienībā iespējams vēl nebijis nacionālās kulturas uzplaukums.

Ka tas tiešām tā, to lieliski pierādījis padomju tautu nacionalo kulturu krāšņais sazēlums. Kopīgā ideoloģija un socialistiskais saturs katras tautas literaturā un mākslā izteicās spēcīgā nacionalā formā, tik krāsaini un lieliski, par ko kapitalistiskā pasaule var vienīgi sapņot.

Ļenins stāvējis pie mūsu jaunās, socialistiskās kulturas šūpuļa, viņš ir padomju literaturas estetikas pamatlicējs. Ļenins nemitīgi prasīja ne vienkāršu dzīves atspoguļotāju, bet ne vienkāršu dzīves atspoguļotāju, bet revolucionaru realismu. Viņš asi kritizēja veco sīkburžuazisko romantismu, bet pateica arī, ka literaturai vajadzīgs ne vien esošā attēlojums, bet sapnis par rītdienu. Līdz ar to Ļenins pasvītro revolucionarā romantisma elementa nepieciešamību.

Pašā sākumā pēc revolucijas uzvaras, kad zemē vēl plosījās pilsoņu karš, Ļenins ar visu milzīgo darba slodzi atrada laiku un iespēju rūpēties par to, lai patiesa kultura un māksla, tāpat zinātnes sasniegumi būtu pieejami visplašākajām darba ļaužu masām. Savā runā jaunatnei 1920. gadā Ļenins atgādina, ka bez kritiska cilvēces kulturas mantojuma apgūšanas nav iespējams uzcelt komunistisko sabiedrību, radīt jaunu literaturu. Šo norādījumu viņš atkārtoti pasvītro arī turpmāk.

Sarunā ar Klāru Cetkinu Ļenins teica: «Māksla pieder tautai. Ar savām dziļākām saknēm tai jāieaug plašajās darba ļaužu masās. Tai jābūt masām saprotamai un tuvai. Tai jāapvieno šo masu jūtas, domas un griba, jāpacel tās. Tai jāmodina masās mākslinieki un jāattīsta tie. Vai mums nepieciešams nelielam mazākumam parādīt saldus, izsmalcinātus biskvitus, kamēr strādnieku un zemnieku masām vajadzīga rupjmaize? Pats par sevi skaidrs, ka es to izprotu ne tikai šā vārda burtiskā nozīmē, bet arī figurali, — mūsu acu priekšā vienmēr jābūt strādniekiem un zemniekiem. Viņu dēļ mums jāiemācās saimniekot, rēķināt. Tas attiecas arī uz mākslas un kulturas lauku.»

Šis Ļenina norādījums ir un paliks arī jaunās latviešu padomju literaturas, mākslas un kritikas vadmotīvs.

Stāsts par rītdienas saimniekiem

JĀNIS GRANTS

Pārskirstot pagājušā gada izdevumus, mūs iepriecina tas, ka jaunatnes literatura kļuvusi bagātāka ar vairākiem oriģinaldarbiem, kas apliecina šī aktuālā žanra augšupeju. Tas savukārt nozīmē, ka rakstnieki nopietni sāk izprast to lielo lomu, ko partija ierādījusi literaturai jaunatnes komunistiskā audzināšanā.

Labākie no šai žanrā publicētajiem darbiem veltīti kolchozu celtniecībai, jaunatnes līdzdalībai un aktivitatei jaunās dzīves radīšanā. Sacītais, protams, nenozīmē, ka jaunie lasītāji joprojām neizjustu tādu daiļdarbu trūkumu, kas iespaidīgu tēlu valodā stāstītu par dziļajām pārmaiņām lauku dzīvē un cilvēku attiecībās. Šo temu ne tuvu nevar atrisināt atsevišķi dzejoļi, īsi stāstiņi vai apraksti, kas laiku palaikam parādās te vienā, te otrā izdevumā. Rakstnieku priekšā arvien neatlaidīgāk izvirzās prasība, lai viņi par šo aktualo temu dotu idejiski mākslinieciskus darbus ar izvērstu sižetu, raitu darbību un spriegiem konfliktiem, darbus, kas ieinteresētu un aizrautu jauno lasītāju tūkstošus.

Ka rakstnieki pie šī jautājuma atrisināšanas stājušies, liecina Arvīda Griguļa stāsts «Trešā brigade»*, kas pērn bērnu un jaunatnes literaturas konkursā izpelnījās godalgu.

Griguļa jaunatnes stāsts savā ziņā mūsu prozā ir jauna parādība, jauna tai nozīmē, ka autors viens no pirmajiem plašākā darbā notēlojis kolchoza jauniešu kolektivu, ko dzīvē vada kopējas tieksmes un centieni, kopējas domas un jūtas. Kāda milzīga starpība šķir šos lauku jauniešus no agrākajiem budžu lopu ganiem, kuru izkalpināšanu ar dabas jaukumu apdzejošanu visādi mēģināja aizsegt buržuaziskā literatura!

Kolchoza «Saules zeme» arāji, nokratījuši no pleciem budžu ekspluatacijas jūgu, strādā savai labklājībai un laimei. Kolektivais darbs dod viņu dzīvei pavisam citu jēgu. Kolchozniekī apzinās, ka tagad nākotnes atslēgas ir viņu pašu rokās, tāpēc tie katru darbu cenšas paveikt labāk un pilnīgāk.

Jaunā rosme, kas valda visapkārt, arī ir tas dzenulis, kas kolchoza jauniešus, agrāko trūcīgo zemnieku bērnus, mudina pielikt savu roku kopējā darbā. Kolchoza tīrumos nav tāda darba, pie kā tie nestātos ar sirdi un dvēseli. Viņi palīdz ravēt un iznīcināt nezāles, novākt sienu un labību, kult un sagatavot laukus sējai. Vēl vienu darbu nenobeiguši, jaunieši jau domā par nākamo. Mazais kolektivs cīnās par to, lai ar priekšzīmīgu darbu izpelnītos trešās brigades nosaukumu. Ar jaunībai piemītošo enerģiju un uzņēmību tas to godam arī izcīna.

Bet ar to vien viņu līdzdalība kolchoza dzīvē neaprobežojas. Kā īsteni rītdienas saimnieki viņi raugās tālāk. Jaunieši dzīvi interesējas par Mičurinu. Gados vecākie kolektiva locekļi domā, kā ar zinātnes palīdzību izaudzēt neredzētus graudus, kā valdīt pār dabu. Un ka tas nav tikai sapnis, bet reala patiesība, to mūsu zemē zina katrs skolnieks. Socialistiskā lauksaimniecība dod vispilnīgākās iespējas, lai cilvēks iegūtu no dabas bagātīgus augļus, lai pārvērstu dabu par krāšņu dārzu.

Rakstnieks kaut paskopi, tomēr parāda, ka jaunatnei te veicams liels un goda pilns uzdevums. Pateicoties trešās brigades iniciativai, kolchozniekos mostas plašāka interese par moderno agrotechniku, par progresivās zinātnes nozīmi lauksaimniecības attīstībā.

Trešā brigade sastādās no dažāda vecuma un dažāda rakstura jauniešiem, kas ne uzreiz atrod kopēju valodu. Par harmonisku kolektivu viniem palīdz izveidoties kolchoza brigadieris Zemzaru Pēteris, kas mīl bērnus un prot iedzīlināties viņu pasaulē. Viņš iegūst brigadē autoritati un cieņu un līdz ar to neuzkrītoši vada mazos kolchozniekus pa pareizu ceļu.

Rakstnieks parādījis visai dažādu un saistošu bērnu kolektivu, izvirzīdams no tā dzīvus un interesantus galveno varoņu tēlus. Tādi ir pati jaunāka brigades dalībniece, sirsnīgā un atklātā Vita, taisnīgais un uzņēmīgais Gusts, iedomīgais un spītīgais Janka un straujais Jurka. Šie jaunieši ir tie, kas notikumu norisē ievelk zīmīgākās līnijas. Taču stāsta galvenais uzdevums nevis parādīt raksturu dažādību, bet gan to, kā kolektivs audzina bērnos jaunu morali, jaunas savstarpējās attiecības un pienākuma izpratni. Šo pagrūto uzdevumu rakstnieks visumā atrisinājis sekmīgi.

Stāstā daudz darbības. Bērni aktivi dzīvo līdzi notikumiem kolchozā un pašiem nemanot aug par apzinīgiem jaunās sabiedrības cilvēkiem No pirmās koptīrumā izravētās vagas līdz vēstules nosūtīšanai uz Kremli nepaiet ilgs laiks, bet bērnu apziņā nācis klāt kaut kas jauns, līdz tam neizjusts.

Bērnu apziņas augšanas procesam rakstnieks neizseko soli pa solim, bet parāda to ar atsevišķiem konkretiem epizodiem. Tas piedod stāstījumam spriegumu un padara to tēlaini dzīvu, izskaužot didaktisku moralizēšanu. Tāds stils vislabāk atbilst jauno lasītāju uztverei.

Kolektivā apzinīguma nostiprināšanās nenotiek bez pretišķībām un konfliktiem. Bērni cīnās ar gados vecāko zēnu Janku. Tas ir uz sevi iedomīgs un izlaidīgs zeņķis, kas negrib padoties kopējai disciplinai. Janka pie tam vēl mīl slinkot, darbs viņam kā mēdz teikt, slīd no rokām. Viņa izturēšanās tad arī rada dažādus sarežģījumus un konfliktus, kas uz lauka jāatrisina trešajai brigadei.

Rakstnieks tēlo realas situacijas un apstākļus. Tā, piemēram, brigadieris Pēteris uzdod Jankam noteiktā laikā vest trešo brigadi uz ezeru peldēties. Janka, izmērījis savu ēnu, grib pamest vagas nepabeigtas un doties uz ūdeņiem. Pārējie pret to protestē, aizrādīdami, ka darbu nedrīkst pamest puscelā un ezers nekur neaizbēgs Janka spiests padoties. Citreiz viņš atkal saņem stingru rājienu par nolaidīgu biešu retināšanu. Bet kad nelīdz brīdinājumi un aizrādījumi, kolektivs rīko atklātu tiesu.

Tāds gadījums notiek mēslu vešanas laikā, kad Janka ar Robi saplūcas. Taisnība ir Roba pusē, jo Janka nevajadzīgi sitis zirgu.

Mazo tiesnešu nostāja ir stingra un taisnīga. Viņi jau no mazām dienām mācās kolektivo rīcību stādīt augstāk par personīgo, atsevišķa cilvēka intereses pāklaut kopīgajām. Vinus ne tik daudz uztrauc abu zēnu saplūkšanās kā fakts, bet gan, ka tas noticis darba laikā, ne tik daudz pati zirga sišana, kā tas, ka sists ticis kolchoza zirgs.

Kolektiva lēmums ir tāds, kas liek Jankam turpmāk savus izlēcienus un bravuru apvaldīt, jo tas redz, ka viņa individuālā patmīlīgā rīcība vienmēr sastop pārējo biedru pretsparu. Jankas un Roba kļūdas nosodot, pārējie vairās tās atkārtot. Bērni pamazām atmet agrākos paradumus, kas vairs nesaskan ar viņu jaunajiem pienākumiem.

Solidaritate un biedriskums, padomju cilvēku morales cieņa un ievērošana ir tie principi, kuru garā strādāt un mācīties trešajai brigadei palīdz Zemzaru Pēteris. Viņš tai ziedo daudz laika un uzmanības, aizrautīgi sekodams katram mazo kolchozniekū solim. Pēteris uzmanīgi novēro Janku, kam no sākuma grūtāk ieaugt kolektivā. Viņš kā bērnu garīgās dzīves smalks pazinējs saprot, ka zēns mācāms un audzināms vairāk par citiem viņa ilgas ir redzēt savus audzēknus izaugam tādus, kas godam nestu padomju cilvēka vārdu un vairotu tā slavu.

Ar Pētera tēlu, kas ir pats simpatiskākais no visiem stāsta personažiem, autors it kā grib izsaukties: cik laimīgs tas kolchozs kur jauniešus rītdienas gaitām audzina īsts padomju patriots.

Arvīda Griguļa stāsta galvenais nodoms bijis attēlot kolchoza jauniešus, to, ka notikušā revolucija laukos izraisījusi jaunatnē agrāk, viensētas šaurībā, neapjaustus spēkus un uzņēmību, kas to paceļ kā spārnos. Taču stāsta saturs ir daudz plašāks par jauniešu brigades darbības apjomu. Autors ir labs lauku dzīves pazinējs, tāpēc viņa tēlojums allaž reals un ticams. Dažuviet viņam padevies ar mazu, bet raksturīgu epizodu uztvert vispārinātu ainu, kas dod mākslinieciski spilgtu salīdzinājumu starp zemnieku vakardienu un šodienu. Minēsim kaut vai gadījumu par latviešu tautas simtgadīgajiem strīdiem. Strīds noticis starp kurzemniekiem un vidzemniekiem, kā labāk pļaut rudzus: ar garkāta izkapti vai ar īskāti un grābeklīti. Tā tas arī palicis neatrisināts, jo kolchozos kā Kurzemē, tā Vidzemē labību pļauj ar mašīnām.

Arvīds Grigulis mīl atsvaidzināt stāstījumu ar tautā noklausītiem izteicieniem un parunām, kas viņa dažkārt aprauto domu padara konkretāku un iedarbīgāku. Lai dotu vispusīgu lauku sadzīves ainu, autors stāstā notēlojis ir makšķerēšanu un vēžošanu, ir pieguļu un Līgo vakaru, kur senās tautas tradicijas sasaucas ar brīvo kolchoznieku gavilēm. Tikai budža Seska mājās Jāņu naktī valda tumsa un klusums. Viņš bezspēcīgās dusmās raugās uz gaišo blāzmu kalnā, kur tauta svin savus svētkus. Budzis niknumā iekunkstas, saprazdams, ka viņa vara pār latviešu zemniekiem satriekta uz visiem laikiem.

Runājot par Arvīda Griguļa izteiksmes līdzekļiem, jānorāda uz rakstnieka stilu, kas viscauri koncentrēts un lakonisks, vietām pat pārāk aprauts (nenoliedzams dramas iespaids). Acīm redzami šā paša iemesla dēļ arī salīdzinājumi un citi dzejiski atributi stāstā lietoti gaužam skopi, ar ko «Trešā brigade» stila ziņā stipri atšķiras no rakstnieka agrāko gadu prozas. Pat Jāņu nakts aprakstā paplaiksnās ne vairāk kā pāris krāsainākū vārdu. Te gan jāpiebilst, ka rakstnieks tādu izteiksmes veidu, liekas, izvēlējies apziņīgi, lai stāstā mazāk dominētu aprakstošais elements. Ir zināms, ka jaunatni literarā darbā vairāk saista pati fabula, notikumi un spriega darbība, nevis tēlojums.

Stāstā iezagušies daži stilistiski negludumi. Tā, piemēram, bieži sastopam vārdu «briesmīgs», no kā veidotas frazes: briesmīgi saniknots, briesmīgās dusmās, briesmīgi sāpēja sirds, briesmīgi sāka zvanīt tramvajs utml. Neskan labi arī fraze: «mutes novārītās tumšiem plankumiem» un līdzīgas vietas tekstā. Tie, protams, ir sīkumi, taču labā darbā arī tādiem nedrīkst būt vietas.

Nopietnāki iebildumi celami pret kolchoza priekšsēdētāja Riekstiņa tēlu. Rakstnieka mākslinieciskajos nodomos, protams, neietilpa parādīt tāda tipa priekšsēdētāju, kas šodien zinātniskajās konferencēs pilnu balsi runā līdzi zinātniekiem par lauksaimniecības pacēluma problemām. Tomēr arī līdzšinējā notēlojumā Riekstiņu vajadzēja iezīmēt vairāk kolchozniecisku, mazāk ar veciem aprēķiniem un aizspriedumiem galvā.

Neskaidru priekšsēdētājs sevi padara ar izturēšanos, kad trešajai brigadei rudenī jādodas uz skolu. «— Žēl... žēl... — viņš teica un klusībā nosodīja skolu, ka tā tik ātri atsauc kolchoza krietnos strādniekus. Vai tad nevarēja sākt ar sniegu?...» Tas jau ir vairāk kā veci aprēķini galvā. Tādi vārdi no kolchoza priekšsēdētāja mutes neviļus atgādina veco laiku budžus, kas saviem lopiem līga ganus no agra pavasara līdz vēlam rudenim, atraujot nabadzīgo bērnus no skolas.

Riekstiņš ir pretstats brigadierim Zemzaru Pēterim. Viņš nepakustina ne pirkstu, lai pabalstītu sava kolchoza jauniešu uzņēmību. Gluži otrādi, par trešo brigadi priekšsēdētājs izsakās, ka viņš nevēlas noņemties ar bērnu auklēšanu.

«Trešā brigade» ir Arvīda Griguļa pirmais šāda žanra darbs, kas pēc sava idejiskā satura un mākslinieciskās apdares uzskatāms par vērtīgu ieguvumu jaunatnes literaturā.

Gribas izteikt pārliecību ka apdāvinātais rakstnieks (un ne viņš vien) savu talantu arī turpmāk ziedos jaunatnei, kuras idejiskā audzināšana ir atbildīgs un goda pilns uzdevums.

* Arvīds Grigulis. «Trešā brigade». Stāsts. «Bērnība», 1949. g. 7.—12. nr.

Moldavijas PSR nopelniem bagātā skatuves māksliniece dziedātāja Tamara Čebane un moldavu tautas instrumentu orķestris

Moldavu mākslas meistaru koncerti Rīgā

Nesen visa padomju tauta atzīmēja Moldavijas PSR 25 gadu pastāvēšanas svētkus. Pēc jubilejas mūsu dzimtenes galvaspilsētā Maskavā notika moldavu muzikas un deju dekada. Lielākajās Maskavas koncertzālēs moldavu mākslas meistari demonstrēja savus sasniegumus muzikā, dziesmās un dejās. Nerimstoši aplausi pārpildītajās auditorijās liecināja, ka mūsu galvaspilsētas darba ļaudis augsti novērtējuši moldavu mākslinieku sasniegumus.

Moldavu mākslas dekadas laikā Maskavā koncertu estradēs uzstājās Moldavijas PSR Valsts kora kapela «Doina», Moldavijas PSR deju ansamblis un Moldavijas tautas instrumentu orkestris. Spilgtie un krāsu bagātie tautas tērpi pieškīra koncertiem īstu tautas svētku noskaņu. Moldavu muzikas un deju ansambļa dalībniekiem bija gods parādīt savu mākslu J. V. Staļina 70. dzimšanas dienai veltītajā lielajā svētku koncertā.

Maskavas darba ļaudis uzņēma moldavus kā sengaidītus viesus, tā reizē apliecinot, ka moldavu mākslas sniegums ir tuvs un saprotams ikvienam padomju cilvēkam. Valsts kora kapelas «Doina» koncerti apliecināja moldaviešu tautas bagāto un augsto muzikas kulturu, bet ansambļa izpildītās dejas «Zok», «Moldavanesku», «Koase», «Bukurija», «Tabakarjaska», «Katunuca» u. c. demonstrēja, cik spilgta un temperamentā bagāta ir moldavu choreografijas kultura. Lielu interesi klausītājos izraisīja moldavu tautas instrumentu orķestra priekšnesumi. Īpatnējā intonacijā, bagātā skaņu krāsu koloritā orķestris pārliecinoši parādīja moldavu muzikas kulturu.

Lai dotu iespēju iepazīties ar moldavu mākslas sasniegumiem mūsu lielās Dzimtenes brāļīgo republiku darba ļaudīm, Moldavijas PSR muzikas un deju dekadas dalībnieki, pienemdami Latvijas PSR Valsts Filharmonijas uzaicinājumu, pilnā sastāvā ieradīsies Rīgā un sniegs koncertus š. g. 28., 29., 30. un 31. janvarī Apgabala virsnieku namā. Rīgā ierodas Moldavijas PSR Valsts kora kapela «Doina» mākslinieciskā vadītāja Moldavijas PSR nopelniem bagātā mākslas darbinieka M. Kononenko vadībā, Moldavijas PSR deju ansamblis galvenā baletmeistara KPFSR tautas mākslinieka, Staļina premijas laureata Igora Moisejeva un ansambļa mākslinieciskā vadītāja N. Bolotova vadībā. Ansambļa muzikālais vadītājs Š. Aronovs. Tāpat Rīgā ierodas Moldavijas PSR tautas instrumentu orkestris V. Boroncuka vadībā. Koncertos kā solisti piedalīsies Moldavijas PSR nopelniem bagātie skatuves mākslinieki J. Ļevicka, T. Čebane, E. Ureke un dejotāji — solisti Moldavijas PSR nopelniem bagātie skatuves mākslinieki N. Pšeničnaja, A. Kukole, D. Nikolajeva, P. Sandule un V. Demenjevs.

Viss tas liecina, ka minētie viesu koncerti izvērtīsies par izcilu notikumu mūsu muzikas dzīvē. Rīgas darba ļaudis ar lielu interesi gaida ierodamies Rīgā moldavu mākslas meistarus.

A. Vaivars,
Latvijas PSR Valsts filharmonijas direktors

IZNĀCIS ŽURNALA «KAROGS» 1. NUMURS

Saturā:

PSRS Augstākās Padomes Prezidija Dekrets par biedra Josifa Visarionoviča Staļina apbalvošanu ar Ļeņina ordeni
PSRS Augstākās Padomes Prezidija Dekrets par Starptautisko Staļina premiju «Par miera nostiprināšanu starp tautām» dibināšanu
Vissavienības Komunistiskās (boļševiku) Partijas Centrālās Komitejas un PSR Savienības Ministru Padomes apsveikums biedram Staļinam
Latvijas Komunistiskās (boļševiku) Partijas Centrālās Komitejas apsveikums biedram Staļinam
Padomju rakstnieku veltījums biedram Staļinam. Dzejolis. Atdzejojis Andrejs Balodis
Jānis Sudrabkalns . . . . . Gadu saruna. Dzejolis.
Andrejs Upīts . . . . . Novembra vējā. Ieskaņa romanā.
Jānis Grots . . . . . Ar rītdienas pakaviem. Dzejolis.
Valdis Lukss . . . . . Darba rezervju dziesma. Dzejolis.
Fricis Rokpelnis . . . . . Aicinājums ciemos. Dzejolis.
Ēvalds Ozols . . . . . Latvijas ozoli pie Staļingradas. Dzejolis.
Ojars Dzelme . . . . . Kā Jancis tika pie sievas. Dzejolis.
Žanis Grīva . . . . . Kole uzvarētājs. Novele.
Mirdza Ķempe . . . . . Saules Gruzijai. Dzejolis.
Valts Grēviņš . . . . . Baku. Dzejolis.
Edgars Damburs . . . . . Kaukaza motīvi. Dzejolis.
Kārlis Fimbers . . . . . Ķegums kalpo tautai. Tēlojums.
Monta Kroma . . . . . Gvards. Dzejolis.
Arturs Lapiņš . . . . . Ar jauno buru.
Prof. Dr. R. Pelše . . . . . Ļenina un Staļina tēli uz Padomju Latvijas teatru skatuvēm.
Vilma Greble . . . . . Raiņa folkloristiskā darbība «Dienas Lapā».
N. Nikolajevs-Bergins . . . . Grāmata par cildeno Padomju Armiju.
Z. Deglava . . . . . 1949. gadā izdotās bērnu grāmatas.
Gunars Cīrulis . . . . . Bads Indijā. Bibliografija

PIELIKUMĀ: biedra J. V. Staļina portrets un A. Laktionova gleznas reprodukcija — «Vēstule no frontes»

Nākamajā nedēļā

Šodien Valsts konservatorijas zālē kamermuzikas vakars. Piedalās Armenijas PSR nopelniem bagātais kolektivs Komitasa vārdā nosauktais stīgu kvartets, LPSR Valsts filharmonijas soliste A. Pile un pianiste V. Cīrule. Programā Čaikovska darbi. Sākums plkst. 20

23. janvarī Valsts universitates aulā koncerts — lekcija studējošai jaunatnei par temu «Simfoniskā muzika». Lektors A. Darkevics. Piedalās LPSR Radiokomitejas simfoniskais orķestris Dm. Kulkova vadībā. Programā Betchovena 5. simfonija un Čaikovska fantazija-uvertīra «Romeo un Džuljeta». Sākums plkst. 20.

○ Mākslas darbinieku namā padomju operu vokālā ansambla 5. priekšnesumu vakars. Sākums plkst. 20.

24. janvarī Valsts universitates aulā KPFSR nopelniem bagātās mākslinieces, Staļina premijas laureates Deboras Pantofel - Nečeskajas (koloratursoprans) koncerts. Sākums plkst. 20.

○ Krievu dramas teatrī Jelgavas dramas teatra viesizrāde Zinātņu akademijas darbiniekiem sakarā ar izcilās krievu matematiķes Sofijas Kovalevskas dzimšanas 100. gadadienu. Izrādīs lugu «Dzīves mērķis» («Sofija Kovaļevska»). Sākums plkst. 20.

25. janvarī ARP Centralajā klubā, Amatu ielā 3/5. M. Vulfsona lekcija par starptautisko stāvokli. Sākums plkst. 19.30.

26. janvarī Valsts universitates aulā KPFSR nopelniem bagātās mākslinieces, Staļina premijas laureates Deboras Pantofel-Nečeskajas koncerts. Sākums plkst. 20.

27. janvarī Staļina rajona kulturas namā «Ziemeļblāzma» Jelgavas teatra viesizrādē V. Lāča «Zvejnieka dēls». Sākums plkst. 20.

28. janvarī Apgabala virsnieku namā Maskavā notikušās moldavu muzikas un deju dekadas dalībnieku pirmais koncerts. Sākums plkst. 20.30.

○ Valsts universitates aulā LPSR Valsts Operas un baleta teatra solista Edgara Plūksnas koncerts. Piedalās komponists Arvīds Žilinskis. Programā Em. Dārziņa, J. Zālīša, Em. Melngaiļa un A. Žilinska dziesmas. Sākums plkst. 20.

ABONĒJIET

literari mākslinieciskus izdevumus 1950. gada februara un nākamajiem mēnešiem —

laikrakstu «LITERATURA UN MĀKSLA» un žurnalu «KAROGS»!

Abonementus pienem Rīgā un rajonos «PRESES APVIENĪBAS» daļās un visās pasta iestādēs.

Latvijas laikrakstu un žurnalu izdevniecība

Laikraksts «Literatura un Māksla» iznāk vienreiz nedēļā. Redkoleģija: **V. Kalpiņš** (atbildīgais redaktors), **M. Buša, N. Grīnfelds, A. Grigulis, A. Krūmiņš, A. Lapiņš, A. Sakse.** Redakcijas adrese Rīgā, Kr. Barona ielā 12. Telefons 21997. Runas stundas no plkst. 10—14. Numurs maksā Rbl. 1.— Abonēšanas maksa Rbl. 52.— gadā. Abonentus pienem Preses apvienība Rīgā Kirova ielā 41/43
Izdevējs Latvijas laikrakstu un žurnalu izdevniecība Rīgā, Blaumaņa ielā 38/40. Iespiests Latvijas PT 1. tipografijā Blaumaņa ielā 38/40. JT 00929